

Ekonomski pregled

HRVATSKA UDRUGA POSLODAVACA (HUP)

ožujak / travanj 2022.

Sadržaj

Rast i prognoze.....	1
Realni sektor	3
Međunarodna trgovina, turizam i promet.....	6
Tržište rada	10
Javne financije	13
Monetarna kretanja, tečaj i cijene.....	14
Poslovne statistike	17
Ostalo.....	19
Makroekonomski okvir – statistički pregled.....	24

HUP

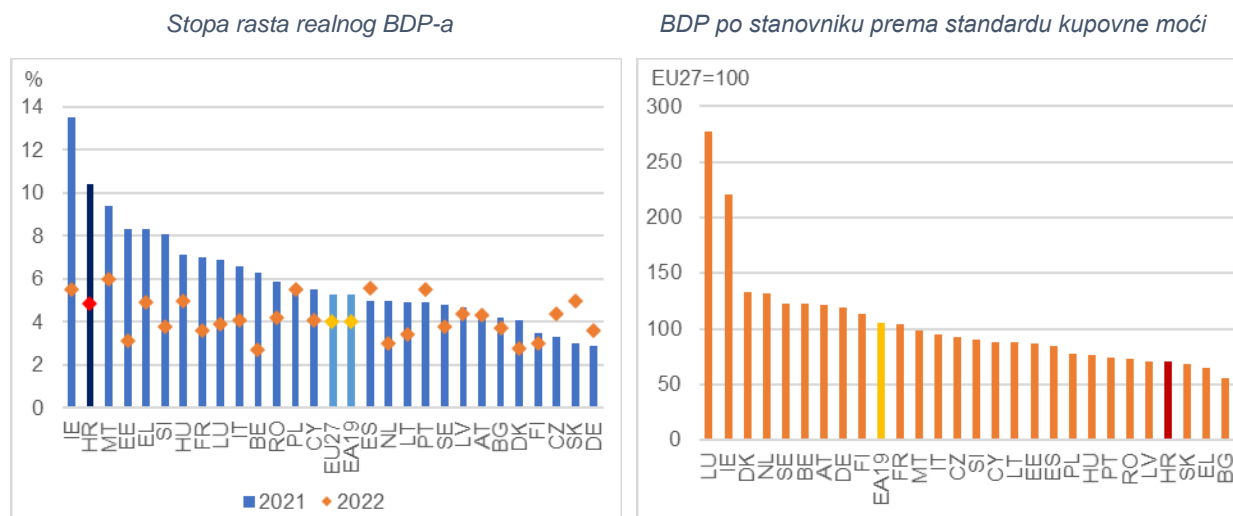
Hrvatska udruga poslodavaca

Rast i prognoze

Unatoč usporavanju u odnosu na prethodno tromjesečje, [prva procjena DZS-a](#) **bruto domaćeg proizvoda (BDP-a) za četvrto tromjesečje 2021.** potvrdila je rekordnu, dvoznamenkastu, stopu rasta na godišnjoj razini u 2021. u iznosu od 10,4% u odnosu na 2020. Time su potvrđene posljednje [procjene](#) Europske komisije, ali i formalni oporavak gospodarstva od krize uzrokovanje koronavirusom u 2020.

Ovaj brzi oporavak od rekordnog pada ekonomske aktivnosti u 2020. svakako je pridonio, uz pad broja stanovnika, i tome što se Hrvatska popela na ljestvici razvijenosti unutar EU. Naime, rana [procjena](#) Eurostata o razini **BDP-a po stanovniku prema standardu kupovne moći** za 2021. godinu pokazuje kako Hrvatska više nije predzadnja članica po životnom standardu u EU; štoviše, iza nje su osim Bugarske i Grčka i Slovačka (**Slika 1**). Hrvatska je tako u 2021. dostigla 70% razine BDP-a *per capita* prosjeka EU kao cjeline, dok je još u 2020. bila na razini 66,5% prosjeka EU. Sada se onaj zacrtani cilj u *Nacionalnoj razvojnoj strategiji 2030.* od 75% prosjeka EU-a BDP-a o stanovniku prema paritetu kupovne moći više ne čini toliko nedostižnim.

Slika 1 Kretanje realnog BDP-a u EU u 2021. i prognoze za 2022. uz razinu BDP po stanovniku u 2021.

Izvor: Eurostat i EK za prognoze; obrada: HUP.

U četvrtom je tromjesečju BDP bio realno veći za 9,7% u odnosu na isto tromjesečje 2020., dok sezonski prilagođeni podaci ukazuju na negativnu stopu promjene od 0,1% u odnosu na prethodno tromjesečje, te realni rast od 9,9% u odnosu na četvrto tromjesečje 2020. S tom stopom rasta na godišnjoj razini nalazimo se na samom čelu zemalja članica EU, uz Irsku i Maltu, stoji u [objavi](#) Eurostata. Pritom su u **četvrtom tromjesečju rastle sve kategorije BDP-a**, kako na rashodnoj tako i na prihodnoj strani. S druge strane, negativnu stopu rasta u odnosu na prethodno tromjesečje bilježi još nekoliko EU zemalja, što je najvjerojatnije posljedica pandemijskih uvjeta i zaoštavanja mjera za suzbijanje iste u posljednjem tromjesečju prethodne godine, kao i jačanja inflatornih pritisaka.

Ipak, Hrvatske je i na **razini cijele 2021. ostvarila rekordno visoku stopu rasta BDP-a među EU zemljama (Slika 1)**. Iako kod ovako visoke stope rasta ne treba zanemariti bazni učinak, odnosno rekordni pad hrvatskog BDP-a u 2020., druge mediteranske zemlje članice EU koje su također zabilježile značajan pad gospodarske aktivnosti tijekom 2020., kao npr. Španjolska, Grčka, Italija, Portugal, Malta ili čak Francuska, nisu u 2021. uspjele vratiti gospodarstvo na predpandemijsku razinu. To nam govori da je hrvatsko gospodarstvo ipak otpornije nego što se mislilo, odnosno da su se uspostavili određeni temelji za održiv gospodarski rast. Rekordno visoku stopu rasta BDP-a u 2021. prije svega možemo zahvaliti turističkoj sezoni koja je u konačnici, iako još uvijek nije uspjela dostići predpandemijske brojke, bila iznad svih očekivanja. Rastu je uvelike pridonio i oporavak osobne potrošnje, ali i nastavak rasta robnog izvoza.

Stopu ekonomskog rasta iz 2021. vrlo vjerojatno nećemo ponoviti, ali i **u 2022. bi se hrvatsko gospodarstvo trebalo zadržati na putanji rasta** čime se polagano ostvaruje i konvergencija ka razvijenijim članicama EU (**Slika 1**). Unatoč rastu cijena, očekuje se nastavak rasta osobne potrošnje, ali i izvoza, kako roba tako i usluga. U ovoj godini bismo trebali svjedočiti i značajnijem investicijskom zamahu, potaknutom prije svega obnovom potresom pogođenih područja, još uvijek povoljnih uvjeta financiranja i, naravno, provedbe NPOO-a. Dakako, ovo vrijedi pod uvjetom da se pandemija Covid-19, ne samo u Hrvatskoj nego i u okruženju, zadrži pod kontrolom, da se cijene u nastavku godine stabiliziraju, da se projekti obnove nakon potresa napokon počnu provoditi, kao i da se sukob između Rusije i Ukrajine stabilizira u relativno kratkom roku. Posljednje **prognoze** Europske komisije [objavljene](#) su prije izbijanja rata u Ukrajini te su predviđale rast po stopi od 4,8% u 2022. (**Slika 1**). Na razini EU i eurozone u 2022. Komisija je predvidjela ekonomski rast po stopi od 4%; međutim, Europska središnja banka (ESB) je već [revidirala](#) svoje prognoze iz prosinca za eurozonu te u ožujku očekuje rast po stopi od 3,7% (u odnosu na ranijih 4,2%). Stoga očekujemo određenu reviziju prognoza ekonomskog rasta i u Hrvatskoj. Primjerice, prilikom [objave](#) o zadržavanju kreditnog rejtinga međunarodne rejting agencije Standard & Poor's, **procjena rasta za ovu godinu** spuštena je s 5% na 2,5%, dok bi hrvatsko gospodarstvo u 2023. trebalo porasti 3,7%, te 3,5% u 2024. i 2025.

Naime, međunarodna kreditna rejting agencija **Standard & Poor's** (S&P) zadržala je **kreditni rejting** na investicijskoj razini BBB- uz stabilne izgledе. Pritom je kao rizike izdvojila globalnu geopolitičku neizvjesnost zbog ruske agresije na Ukrajinu, koja bi mogla utjecati na globalnu potražnju, turizam i inflaciju. Prema objavi Ministarstva financija (MFIN), stabilni izgledi signaliziraju očekivanja S&P-a da će hrvatsko gospodarstvo rasti stabilnim tempom u iduće dvije godine, unatoč nepovoljnim inflatornim trendovima i makroekonomskim posljedicama od već spomenutih geopolitičkih neizvjesnosti. Iz S&P-a smatraju da će Vlada nastaviti s programom reformi, uspješno povući značajna sredstva iz EU-a i postupno "obnoviti fiskalni prostor koji je izgubila u pandemiji Covida-19", stoji u [priopćenju](#) MFIN-a.

Slično tome, u [izjavi](#) nakon završetka virtualnog **posjeta Misije MMF-a Hrvatskoj** (od 28. veljače do 7. ožujka 2022.) stoji, između ostalog, kako sukob u Ukrajini zasjenjuje inače dobre gospodarske izgledе. Kad je riječ o srednjoročnim izazovima, iz MMF-a naglašavaju kako Hrvatska mora učinkovito iskoristiti izdašna sredstva iz fondova EU-a dodijeljena za oporavak od nedavnih potresa, ostvarivanje zelene tranzicije i digitalne transformacije u postpandemijskom razdoblju te jačanje kohezije EU-a. U izjavi stoji i kako su Hrvatske vlasti uspješno započele reforme povezane sa sredstvima instrumenta „EU sljedeće generacije“ te da taj **reformski zamah** treba održati. „Trebalo se oduprijeti interesnim skupinama koje kočile provedbu reformi za poboljšanje učinkovitosti hrvatskog gospodarstva, uključujući reforme mirovinskog sustava, zdravstvenog sustava i javne uprave. Te će reforme omogućiti Hrvatskoj da ostvari punu korist od uvođenja eura i na održiv način poveća životni standard.“, naglašeno je u izjavi.

S druge strane, osim rekordne stope rasta BDP-a i brzog oporavka od koronakrize, što zemlje poput Slovačke, Grčke i Bugarske još uvijek nisu uspjele nadoknaditi, za pomicanje Hrvatske bliže prosjeku EU prema **BDP-u po stanovniku prema standardu kupovne moći** u 2021. svakako je odgovorna i promjena broja stanovnika, odnosno [podaci Popisa stanovništva](#) iz prošle godine koji ukazuju na značajno smanjen ukupni broj stanovnika. Iako smanjenje broja stanovnika, pogotovo onog u radnoj dobi, predstavlja prijetnju ostvarivanju visokih stopa rasta u budućnosti, to je razvoj događaja koji nam se nije dogodio isključivo u 2021., samo smo ga uspjeli kvantificirati zbog provedbe *Popisa stanovništva*. S druge strane, unatoč pandemiji Covid-19 i pratećim inflatornim pritiscima već tijekom druge polovice prethodne godine, ipak smo uspjeli ostvariti značajan ekonomski rast za kojeg se, uz potporu EU sredstva, očekivao i nastavak u ovoj godini. Dakako, ako se ekonomske posljedice rata u Ukrajini ne preliju značajnije na hrvatsko gospodarstvo.

CEIZ indeks Ekonomskog instituta za siječanj sugerira da ekonomska aktivnost mjerena godišnjom stopom promjene BDP-a u prvom tromjesečju 2022., u odnosu na isto tromjesečje 2021., i dalje bilježi jednoznačnu stopu rasta zabilježenu i u četvrtom tromjesečju 2021. Istovremeno, ekonomska aktivnost na samom početku prvog tromjesečja 2022. u odnosu na četvrto tromjesečje 2021. iskazuje trend blagog usporavanja. Ipak, u [objavi](#) se naglašava kako za precizniju ocjenu kretanja poslovnog ciklusa u

prvom tromjesečju 2022. treba pričekati objavu vrijednosti indeksa za veljaču i ožujak 2022. Na **sjednici Savjeta HNB-a** održanoj početkom ožujka također je [priopćeno](#) kako dostupni mjesečni podaci upućuju na rast realnog BDP-a na tromjesečnoj i godišnjoj razini u prvom tromjesečju 2022., ali i da će na buduća kretanja negativno djelovati izbijanje ratnog sukoba u Ukrajini i uvođenje sankcija Rusiji.

Već u ožujku se **pokazatelj ekonomskog raspoloženja** (Economic Sentiment Indicator - ESI) kojeg [objavljuje](#) Europska Komisija značajno smanjio i u EU (-5,3 boda na 107,5) i u eurozoni (-5,4 boda na 108,5), uglavnom zbog pada povjerenja potrošača. Osim potrošača, povjerenje je palo i u maloprodaji i industriji, dok se povjerenje neznatno poboljšalo u uslužnom sektoru i ostalo uglavnom nepromijenjeno u građevinarstvu. Podaci **PMI pokazatelja**, također sugeriraju pogoršanje [prerađivačke industrije](#) u europodručju u ožujku u odnosu na veljaču, a slično vrijedi i za [uslužni sektor](#). **Pokazatelj očekivanja zaposlenosti** (Employment Expectations Indicator - EEI), prema [objavi](#) Komisije, također je pao u ožujku u odnosu na prethodni mjesec i u EU (-1,1 bod na 114,9) i eurozoni (-0,9 bodova na 115,5). Nakon rekordno visokog iznosa u veljači, do pada u ožujku došlo je zbog pogoršanja planova zapošljavanja u industriji, trgovini na malo i građevinarstvu, dok su menadžeri u uslužnom sektoru očekivali povećanje zaposlenosti u njihovim tvrtkama u sljedeća tri mjeseca. Novi **pokazatelj ekonomske neizvjesnosti** (Economic Uncertainty Indicator - EUI), prema istoj [objavi](#), dodatno je porastao u ožujku (+10,7 bodova na 25,8), potaknut rastućom neizvjesnošću o utjecaju rata u Ukrajini na buduću gospodarsku situaciju potrošača i poduzeća.

Nakon rasta u veljači, u Hrvatskoj je **pokazatelj ekonomskog raspoloženja (ESI)** u ožujku također zabilježio pad na mjesečnoj razini. Prema [istraživanju](#), taj pad je prije svega posljedica pada povjerenja kod potrošača, ali i u maloprodaji i industriji, dok je povjerenje u građevinarstvu te donekle i u sektoru usluga raslo. Pokazatelj očekivanja zaposlenosti (EEI) je također, nakon rasta u veljači, zabilježio pad na mjesečnoj razini, dok je pokazatelj ekonomske neizvjesnosti (EUI), pak, značajno porastao u odnosu na veljaču. Nakon rasta na godišnjoj razini u siječnju, **indeksi pouzdanja, očekivanja i raspoloženja potrošača**, prema [podacima](#) koje objavljuje HNB na temelju Ankete pouzdanja potrošača, u veljači i ožujku 2022. su zabilježili pad na godišnjoj razini (uz izuzetak indeksa raspoloženja u veljači). U ožujku je samo indeks očekivanja potrošača zabilježio blagi rast u odnosu na veljaču.

BDP i njegove sastavnice

DZS je [objavio](#) podatke o **BDP-u za RH u 2019. prema HR_NUTS 2021. – HR NUTS 2 i na razini županija** prema ekonomskim djelatnostima, dok je vremenska serija podataka za razdoblje 2000.–2018. revidirana. Tako je u 2019. BDP po stanovniku prema standardu kupovne moći na razini RH iznosio 67% prosjeka EU-27, u Panonskoj Hrvatskoj 45% prosjeka EU, u Jadranskoj Hrvatskoj 63% prosjeka EU, u Sjevernoj Hrvatskoj 52% prosjeka EU te u Gradu Zagrebu 82% prosjeka EU. Od županija, ako izuzmemo Grad Zagreb, Istarska županija bila je na 78% prosjeka EU, dok je Virovitičko-podravska županija bila tek na 38% prosjeka EU.

Eurostat je [objavio](#) kako je u 2020. BDV smanjena za 5,9% u EU u usporedbi s 2019. Promjene u pojedinim regijama EU kretale su se od -22,2% u Južnoeuropskoj regiji u Grčkoj do +10,7% u Južnoj regiji Irske. BDV se smanjila u svim regijama osim u četiri: tri irske regije i Mayotte, prekomorska regija u Francuskoj. **Regionalni BDP po stanovniku** prema standardu kupovne moći kretao se od 30% prosjeka EU u Mayotteu u Francuskoj do 274% u Južnoj regiji Irske.

Realni sektor

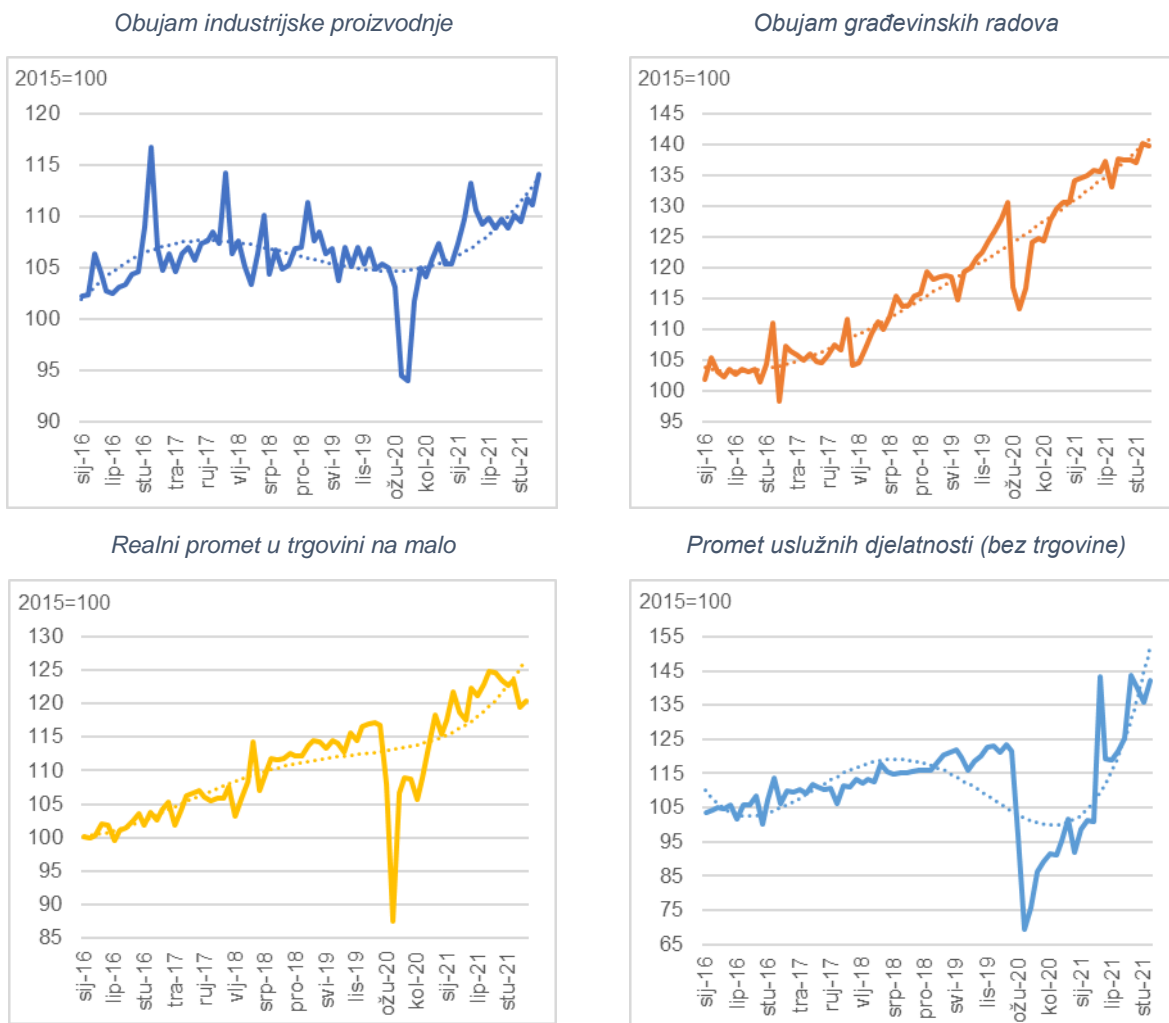
Industrija

Prema [objavi](#) DZS-a, ukupna sezonski i kalendarski prilagođena **industrijska proizvodnja** u veljači u 2022. u usporedbi sa siječnjem 2022. porasla je za 2,6%, dok je u usporedbi s veljačom 2021., kalendarski prilagođena, porasla za 4,0% (**Slika 2**). U razdoblju siječanj-veljača 2022., prema kalendarski prilagođenim

indeksima, rasla je za 3,8%, dok je ukupna proizvodnost rada u industriji od siječnja do veljače 2022. u usporedbi s istim razdobljem 2021. veća za 5,8%. S druge strane, prema [objavi](#) Eurostata u siječnju 2022. u odnosu na siječanj 2021. industrijska se proizvodnja povećala za 0,4% u EU i smanjila za 1,3% u eurozoni (rast na mjesečnoj razini +0,4% u EU i nepromijenjena u eurozoni). U istom je mjesecu industrijska proizvodnja u Hrvatskoj porasla 3,5% na godišnjoj i pala -0,5% na mjesečnoj razini.

Ukupni sezonski i kalendarski prilagođen **promet industrije** u RH je, pak, u siječnju 2022. u usporedbi s prosincem 2021. porastao za 5,5%, dok je, prema [objavi](#) DZS-a, ukupni kalendarski prilagođen promet industrije u siječnju 2022. u usporedbi sa siječnjem 2021. porastao za 15,7%. Prema kalendarski prilagođenim indeksima koje je [objavio](#) DZS, u razdoblju siječanj-prosinac 2021. promet industrije rastao je za 17,7% u odnosu na prethodnu godinu.

Slika 2 Kretanja u realnom sektoru: industrija, građevinarstvo, trgovina na malo i uslužne djelatnosti

Napomena: Trgovina na malo, osim trgovine motornim vozilima i motociklima; industrijska proizvodnja: rudarstvo i vađenje, prerađivačka industrija, opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija; uslužne djelatnosti: prijevoz i skladištenje, djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane, informacije i komunikacije, stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti, administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti. Sezonski i kalendarski prilagođeni indeksi.

Izvor: DZS; obrada: HUP.

DZS je [objavio](#) i statističko izvješće “**Industrijska proizvodnja u 2020. Godišnji izvještaj – PRODCOM – rezultati**” koje sadržava sveobuhvatne i najdetaljnije godišnje podatke iz područja proizvodnih statistika

industrije. Tako je u 2020. ukupna vrijednost industrijskih proizvoda koju su prodala poduzeća što su se bavila industrijskom proizvodnjom (bez obzira na to gdje je poduzeće registrirano) u RH iznosila 129.186 milijuna kuna. U usporedbi s prethodnom godinom, vrijednost prodaje manja je za 10.397 milijuna kuna, što iznosi 7,4%. Vrijednost prodaje na inozemno tržište iznosila je 53.433 milijuna kuna, što je 41,4% od ukupne vrijednosti prodaje industrijskih proizvoda.

Građevinarstvo

DZS je [objavio](#) kako je, prema izvornim indeksima, u razdoblju siječanj-prosinac 2021. **obujam građevinskih radova** bio veći za 9,5% u odnosu na isto razdoblje 2020. S druge strane, ukupan broj izdanih građevinskih dozvola od siječnja do prosinca 2021. u usporedbi s istim razdobljem 2020. bio je veći za 12,2%, prema podacima koje je također [objavio](#) DZS. Nadalje, za **izdane građevinske dozvole u 2021.** predviđena je vrijednost radova u iznosu od 31.916.210 tisuća kuna, što je za 13,6% više nego u 2020. Prema izdanim građevinskim dozvolama u 2021., predviđeno je građenje 16.654 stana, što je za 18,3% više nego u 2020., stoji u [objavi](#) DZS-a.

Osim toga, DZS je [objavio](#) i kako je za razdoblje od siječnja do prosinca 2021. vrijednost novih narudžaba kod poslovnih subjekata s 20 i više zaposlenih veća za 21,2% u odnosu na isto razdoblje 2020. Eurostat je, pak, [objavio](#) kako je **prosječna godišnja proizvodnja u građevinarstvu za 2021.** godinu u odnosu na 2020. porasla za 5,2% u eurozoni i 4,8% u EU.

Prema kalendarski prilagođenim indeksima **obujam građevinskih radova** u RH u siječnju 2022. u odnosu na siječanj 2021. veći je za 4,3%, dok je prema sezonski i kalendarski prilagođenim indeksima obujam građevinskih radova u siječnju 2022. u odnosu na prosinac 2021. manji za 0,3% (**Slika 2**), [priopćio](#) je DZS. Eurostat je, pak, [objavio](#), kako se u siječnju 2022. u odnosu na prosinac 2021. sezonski prilagođena proizvodnja u građevinskom sektoru povećala za 3,9% i u eurozoni i u EU, dok se u usporedbi sa siječnjem 2021., proizvodnja u građevinarstvu povećala za 4,1% u eurozoni i 4,8% u EU. U siječnju 2022. u Hrvatskoj je izdano 787 **građevinskih dozvola**, što je više za 2,7% u odnosu na siječanj 2021. Prema [podacima](#) DZS-a, predviđeno je građenje 1.548 stanova s prosječnom površinom od 92,5 m².

DZS je [objavio](#) i statističko izvješće “**Građevinarstvo u 2020.**” u kojem se prikazuju podaci iz godišnjih istraživanja statistike građevinarstva (broj i površina završenih zgrada i stanova, vrijednost građevinskih radova i potrošnja energije ostvarena aktivnošću pravnih osoba s 5 i više zaposlenih, srušeni stanovi) te iz mjesečnih i tromjesečnih izvještaja (građevinske dozvole, cijene prodanih novih stanova). Primjerice, vrijednost izvršenih radova (u HRK) je u 2020. bila za 9,3% veća nego u 2019., dok je prosječan broj radnika na gradilištima bio veći za 6%.

Trgovina

Realni promet od trgovine na malo u veljači 2022. bio je veći u odnosu na isti mjesec prethodne godine za 0,3%, dok sezonski prilagođeni [podaci](#) DZS-a ukazuju na rast i odnosu na prethodni mjesec (+1,6%). Na godišnjoj razini realni promet od trgovine na malo kontinuirano raste od veljače 2021. (**Slika 2**). Prema [procjenama](#) Eurostata, u siječnju 2022. sezonski prilagođeni **obujam trgovine na malo** blago je narastao u usporedbi s prosincem 2021., za 0,2% u europodručju i 0,6% u EU, dok se u usporedbi sa siječnjem 2021. godine, kalendarski prilagođeni obujam trgovine na malo povećao za 7,8% u europodručju i za 8,3% u EU. U Hrvatskoj je obujam trgovine na malo u siječnju u odnosu na prethodni mjesec bio manji za 3,2%, dok je u odnosu na isti mjesec 2021. porastao za 1,8%.

S druge strane, [podaci o fiskalizaciji](#) za ožujak 2022. govore o rastu ukupnog iznosa fiskaliziranih računa u djelatnosti trgovine (NKD: G) za 11,2% na godišnjoj razini, a u trgovini na malo u nespecijaliziranim prodavaonicama pretežno hranom, pićima i duhanskim proizvodima (NKD: 4711) za 6,3%. U prva tri mjeseca 2022. **iznos fiskaliziranih računa** u djelatnosti trgovine (NKD: G) bio je veći za 10,4% u odnosu na 2021. te 15,8% u odnosu na isto razdoblje (siječanj-ožujak) 2020. Pritom je u trgovini na malo u

nespecijaliziranim prodavaonicama pretežno hranom, pićima i duhanskim proizvodima (NKD: 4711) zabilježeno povećanje iznosa fiskaliziranih računa na godišnjoj razini u iznosu od 5,3%, a u odnosu na 2020. u iznosu od 22,6%. U djelatnosti smještaja i ugostiteljstva (NKD: I) prva tri mjeseca 2022. zabilježeno je povećanje fiskaliziranih iznosa računa na godišnjoj razini za 168,5%, a u odnosu na 2020. povećanje od 25,1%, dok je na razini svih djelatnosti u razdoblju siječanj-ožujak 2022. zabilježeno povećanje iznosa računa za 20,1% u odnosu na isto razdoblje 2021. te za 20,4% u odnosu na siječanj-ožujak 2020. Nadalje, prema podacima agencije Promocija plus, tijekom prva dva mjeseca 2022. **broj registriranih novih automobila** bio je manji za 7,4% u odnosu na isto razdoblje 2021.

Uslužne djelatnosti

U 2021. kalendarski prilagođen **promet uslužnih djelatnosti** porastao je za 23,4% u odnosu na godinu prije, [objavio](#) je DZS. Ukupan sezonski i kalendarski prilagođen promet od uslužnih djelatnosti ostvaren u prosincu 2021. porastao je za 1,8% u odnosu na studeni 2021., dok je u odnosu na prosinac 2020., kalendarski prilagođen, porastao za 29,8%. (**Slika 2**). Na godišnjoj razini najveći porast prometa imale su sljedeće djelatnosti: djelatnosti pripreme i usluživanja hrane i pića (za 171,3%), putničke agencije, organizatori putovanja (turoperatori) i ostale rezervacijske usluge te djelatnosti povezane s njima (za 163,1%) te smještaj (za 130,3%).

Eurostat je [objavio](#) kako su se mnoge **uslužne djelatnosti** nastavile oporavljati u četvrtom tromjesečju 2021., nakon ozbiljnog udara zbog krize Covid-19 i naknadnih mjera suzbijanja iste u proljeće 2020. Promet usluga u EU pao je za 27% između četvrtog tromjesečja 2019. i drugog tromjesečja 2020. Međutim, promet usluga bio je 7% veći u posljednjem tromjesečju 2021. u usporedbi sa zadnjim tromjesečjem 2019. (kalendarski prilagođeni podaci). Kada se uspoređi četvrto tromjesečje 2021. s četvrtim tromjesečjem 2019., informacije i komunikacije te prijevoz i skladištenje zabilježili su posebno snažan oporavak (po +14%). S druge strane, promet u turizmu (npr. hoteli, zračni prijevoz i usluge rezervacija) ostao je ispod predpandemijske razine (-27%).

Međunarodna trgovina, turizam i promet

Izvoz i uvoz

Prema [objavi](#) DZS-a, ukupan **izvoz** RH od siječnja do prosinca 2021. iznosio je 143,7 milijardi kuna (+28,2%). Istodobno je **uvoz** iznosio 213,0 milijardi kuna (+23,5%) pa je vanjskotrgovinski deficit iznosio je 69,3 milijarde kuna (+14,9%). Pokrivenost uvoza izvozom od siječnja do studenog 2021. bila je 67,5% (+2,4 pb) (**Slika 3**). Nadalje, ukupan izvoz RH za siječanj 2022., prema prvim rezultatima, iznosio je 12,3 milijarde kuna (+43,7%), dok je uvoz iznosio 18,8 milijardi kuna (+43,9%). Vanjskotrgovinski deficit iznosio je 6,6 milijardi kuna (+44,3%), a **pokrivenost uvoza izvozom** bila je 65,1% (-0,1 pb).

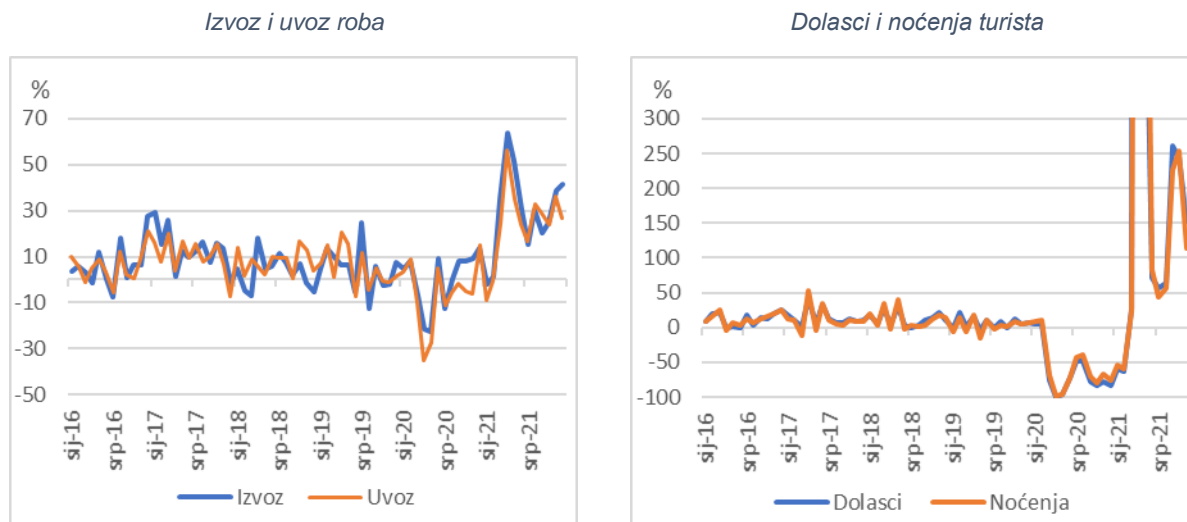
Prema [prvoj procjeni](#) Eurostata, u razdoblju siječanj-prosinac 2021. **izvoz roba na razini EU** izvan EU iznosio je 2.180,4 milijarde eura (rast od 12,8% u odnosu na razdoblje siječanj-prosinac 2020.), a uvoz 2.112,5 milijardi eura (+23,0%). Kao rezultat toga, EU je zabilježila suficit u iznosu od 67,9 milijardi eura, u usporedbi sa suficitom od 215,8 milijardi eura u razdoblju siječanj-prosinac 2020. Trgovina unutar EU porasla je na 3.427,8 milijardi eura u razdoblju siječanj-prosinac 2021. (+20,0%). Prema Eurostatu, ukupan izvoz Hrvatske u 2021. povećao se za 28% u odnosu na prethodnu godinu, dok je uvoz narastao za 24% pa je tako Hrvatska ostvarila deficit u iznosu od 9,9 milijardi eura (-8,5 milijardi eura u razdoblju siječanj-prosinac 2020.). U siječnju 2022. je, pak, izvoz EU izvan EU iznosio 178,2 milijarde eura, što je za 19,6% više u odnosu na siječanj 2021. Uvoz iz ostatka svijeta iznosio je 214,3 milijarde eura, što je za 52,4% više u odnosu na siječanj 2021. Kao rezultat toga, EU je zabilježila deficit od 36,0 milijardi eura u robnoj razmjeni s ostatkom svijeta u siječnju 2022., u usporedbi sa suficitom od 8,5 milijardi eura u siječnju 2021. Trgovina unutar EU porasla je na 299,6 milijardi eura u siječnju 2022. (+22% u odnosu na siječanj 2021.). Prema Eurostatu, u Hrvatskoj je u siječnju u odnosu na prošlogodišnji siječanj izvoz rastao po stopi od 44% a uvoz

po stopi od 45%, ostvarujući time deficit u iznosu od -0,9 milijardi eura u odnosu na -0,6 milijardi u siječnju 2021. godine.

Eurostat je [objavio](#) i kako je u **2021. godini trgovina izvan EU** doživjela je snažan oporavak nakon pada izvoza i uvoza zabilježenog 2020. zbog utjecaja pandemije koronavirusa. Lani je uvoz povećan za 23%, a izvoz za 13%. Tako je u 2021. bilanca robne razmjene EU zabilježila suficit od 68 milijardi eura, što je najniži suficit od 2011., kada je trgovinska bilanca zabilježila manjak od 42 milijarde eura. Ovakav razvoj potaknut je, prvenstveno naglim porastom vrijednosti uvoza energije krajem 2021. godine, s povećanjem trgovinskih deficita u studenom i prosincu. Nakon 2011. trgovinska bilanca bilježi kontinuirani suficit, dosegnuvši vrhunac od 264 milijarde eura u 2016. Suficit se smanjio 2017. (222 milijarde eura) i 2018. (148 milijardi eura), a zatim se ponovno povećao 2019. (191 milijarda eura) i 2020. (216 milijardi eura). Podaci pokazuju da unutarnje tržište EU zauzima središnje mjesto u robnoj razmjeni država članica, iako je udio tokova unutar EU i izvan EU u ukupnoj robnoj razmjeni znatno varirao među državama članicama, odražavajući, u određenoj mjeri, povijesne veze i zemljopisni položaj.

Rusija je 2021. bila peti najveći partner za izvoz robe iz EU-a (4,1% izvoza izvan EU-a, što je ekvivalentno 89 milijardi eura) i treći po veličini partner za uvoz robe u EU (7,5% uvoza izvan EU-a, što je ekvivalentno 158 milijardi eura). Kriza Covid-19 dovela je do pada izvoza i uvoza između EU i Rusije u 2020., čime je trgovinski deficit dostigao 16 milijardi eura, što je najniži trgovinski deficit u razdoblju između 2011. i 2021. između EU i Rusije, [objavio](#) je Eurostat. U ovom desetljeću trgovinski deficit EU s Rusijom smanjio se sa 89 milijardi eura u 2011. na 69 milijardi eura u 2021. Izvoz u Rusiju i uvoz iz Rusije smanjen je između 2011. i 2021. Pritom je **energija najveći uvozni proizvod u EU iz Rusije** u 2021. Energija je predstavljala 62% uvoza EU iz Rusije prošle godine (što odgovara 99 milijardi eura), što ukazuje na značajan pad od 14,2 postotna boda (pb), u usporedbi s 2011., kada energija je predstavljala gotovo 77% uvoza EU iz Rusije (148 milijardi eura).

Slika 3 Robni izvoz i uvoz (lijevo) i dolasci i noćenja turista (desno) – godišnje stope promjene (%)

Napomena: Godišnje stope promjene u turizmu u travnju i svibnju 2021. prelaze 300%.

Izvor: DZS; obrada: HUP.

Trgovina s Kinom, trećom po veličini izvoznom destinacijom EU-a i najvećim uvoznim partnerom, značajno je porasla u 2021., [objavio](#) je Eurostat. Kriza Covid-19 dovela je do usporavanja i **izvoza i uvoza između EU-a i Kine** u prvim mjesecima 2020., ali oboje brzo se oporavila tijekom sljedećih mjeseci. Između 2011. i 2021. povećan je i izvoz u Kinu i uvoz iz Kine. U tom je razdoblju izvoz EU u Kinu bio najveći 2021. (223 milijarde eura), a najmanji 2011. (127 milijardi eura), bilježeći prosječnu međugodišnju stopu rasta od 7%. Što se tiče uvoza iz Kine, on je bio najveći 2021. (472 milijarde eura), a najmanji 2013. (239 milijardi eura). Prosječna međugodišnja stopa rasta uvoza u tom razdoblju iznosila je 6%. Između 2011. i 2021. EU je

kontinuirano bilježila trgovinski deficit s Kinom, povećavši se sa 129 milijardi eura u 2011. na 249 milijardi eura u 2021.

Osim toga, [objavljeno](#) je i kao je u 2021. došlo do povećanja **robe izvezene iz EU u Afriku** (+21 milijarda eura u odnosu na 2020.), kao i povećanja **robe uvezene u EU iz Afrike** (+41 milijarda eura u odnosu na 2020.). 21 država članica EU ostvarila je robni višak s Afrikom. Najviši je bio u Belgiji (6 milijardi eura). Ostale zemlje čiji je trgovinski suficit bio veći od milijardu eura bile su Češka, Njemačka, Irska, Poljska, Rumunjska i Švedska. Dvije zemlje s najvećim robnim deficitom s Afrikom bile su Španjolska (9 milijardi eura) i Italija (6 milijardi eura).

Vrijednost trgovine (uvoz plus izvoz) **poljoprivrednih** proizvoda između EU i ostatka svijeta u 2021. iznosila je 347,0 milijardi eura, 20,7 milijardi eura više nego 2020. EU je izvezla poljoprivrednih proizvoda u vrijednosti od 196,9 milijardi eura i uvezla 150,0 milijardi, čime je ostvaren suficit od 46,9 milijardi eura, [objavio](#) je Eurostat. Između 2002. i 2021. trgovina poljoprivrednim proizvodima u EU se više nego udvostručila, što je ekvivalent prosječnom godišnjem rastu od gotovo 4,8%. U tom je razdoblju izvoz (5,4%) rastao brže od uvoza (4,2%). Što se tiče glavnih trgovinskih partnera, kada je riječ o izvozu, Ujedinjeno Kraljevstvo je bilo glavni partner s 21% udjela u izvozu poljoprivrednih proizvoda izvan EU (42,1 milijarda eura), a slijede SAD (12%; 24,4 milijarde eura), Kina (8%; 16,5 milijardi eura), Švicarska (5%; 10,1 milijarda eura), Japan (4%; 7,3 milijarde eura) i Rusija (4%; 7,1 milijarda eura; uglavnom proizvodi od povrća i hrana). Uvoz izvan EU uglavnom potječe iz Brazila (9%; 13,4 milijarde eura), Ujedinjenog Kraljevstva (9%; 13,0 milijardi eura), SAD-a (6%; 9,3 milijarde eura), Norveške (5%; 7,3 milijarde eura), Kine (5%; 6,9 milijardi eura) i Ukrajine (5%; 6,9 milijardi eura; uglavnom povrće te ulja i masti).

U [istraživanju](#) HNB-a o **povezanosti hrvatskoga gospodarskog rasta** u posljednja dva desetljeća i **dinamike i strukture međunarodne razmjene robe i usluga**, pokazano je kako su interakcije izvoza i uvoza ključne u određivanju dugoročne stope rasta hrvatskoga gospodarstva, pri čemu zemlja ne može rasti brže od ravnotežne stope rasta platne bilance. Dodatni rezultati pokazuju kako su ulaganja u istraživanje i razvoj te akumulacija ljudskoga kapitala, uz demografske varijable, najvažnije objašnjavajuće varijable necjenovne konkurentnosti Hrvatske, odnosno najvažnije pokretačke snage dugoročnoga ekonomskog uspjeha.

Turizam

Prema [podacima](#) DZS-a, u prosincu 2021. u **komercijalnim smještajnim objektima** ostvareno je 236 tisuća **dolazaka** i 554 tisuće **noćenja turista**, što je gotovo četiri puta više dolazaka i tri puta više noćenja turista u odnosu na prosinac 2020. (**Slika 3**). Za razdoblje cijele 2021. u komercijalnim smještajnim objektima ostvareno je 12,8 milijuna dolazaka i 70,2 milijuna noćenja turista, što je 82,5% više dolazaka i 72,1% više noćenja turista u odnosu na isto razdoblje 2020., [objavio](#) je također DZS. Nadalje, u komercijalnim smještajnim objektima u siječnju 2022. ostvareno je 173 tisuće dolazaka i 505 tisuća noćenja turista, što je za 85 tisuća dolazaka i 256 tisuća noćenja turista više u odnosu na siječanj 2021., stoji u [priopćenju](#) DZS-a. Osim toga, [objavljeno](#) je i kako je u 2021. evidentirano 466 tisuća dolazaka i 10,2 milijuna noćenja turista u nekomercijalnome turističkom smještaju, što je za 2,3% više dolazaka, ali za 9,3% manje noćenja turista u odnosu na 2020. Turisti su prosječno ostvarili 21,8 noćenja.

S druge strane, prema [podacima](#) sustava *eVisitor*, koji sadrži **turistički promet ostvaren u komercijalnim i nekomercijalnim objektima te nautičkom charteru** (sustav *eCrew*), u Hrvatskoj je u prva dva mjeseca 2022. ostvareno 409.872 dolaska i 1.244.920 noćenja (povećanje od 97,8% i 83,2% u odnosu na razdoblje siječanj-veljača 2021.).

Eurostat je [objavio](#) kako je u 2021. godini **broj noćenja u turističkim smještajnim objektima u EU** iznosio 1,8 milijardi, što je 27% više u odnosu na 2020., ali i 37% manje u odnosu na 2019. Gledajući razvoj tijekom pandemijskih godina, broj noćenja u 2021. u odnosu na 2020. porastao je u većini država članica EU. Najveći porast zabilježen je u Grčkoj, Španjolskoj i Hrvatskoj, preko 70%. S druge strane, Latvija, Slovačka i Austrija su države članice koje su zabilježile pad noćenja, zabilježivši pad manji od -18%. To ipak pokazuje

znakove oporavka u sektoru turizma. S druge strane, kada se uspoređi broj noćenja u 2021. s pred-pandemijskom 2019., najviše su pogođene Latvija, Slovačka, Malta i Mađarska, s padom od preko 50%. Na drugom kraju ljestvice, Danska i Nizozemska zabilježile su pad od manje od 20%.

Promet

Prema [podacima](#) DZS-a, od siječnja do prosinca 2021. ukupno je prevezeno 57,9 milijuna putnika, što je u uspoređbi s istim razdobljem 2020. porast za 18,8%. Porast u **prijevozu putnika** ostvaren je u zračnom prijevozu, za 57,2%, u cestovnome linijskom prijevozu, za 18,5%, u željezničkom prijevozu, za 3,2%, te u pomorskom i obalnom prijevozu, za 40,0%. U uspoređbi s istim razdobljem 2019., to je pad za 31,2%. Od siječnja do prosinca 2021. ukupno je prevezeno 127,8 milijuna tona robe, što je za 3,7% više u odnosu na isto razdoblje 2020. Porast je ostvaren u željezničkom prijevozu, za 1,2%, u cestovnom prijevozu, za 5,3%, te u pomorskom i obalnom prijevozu, za 2,4%. Pad u **prijevozu robe** prisutan je u prijevozu na unutarnjim vodnim putovima, za 26,5%, u zračnom prijevozu, za 9,7%, te u cjevovodnom transportu, za 1,0%.

Od siječnja do prosinca 2021. u **morske luke Hrvatske** prispjelo je 24,7% više brodova nego u istom razdoblju 2020., [objavio](#) je DZS. Više od 27 milijuna putnika ukrcano je i iskrcano u hrvatskim morskim lukama u 2021., što je za 45,4% više u uspoređbi s 2020. U uspoređbi s razdobljem od siječnja do prosinca 2019., promet putnika pao je za 23,2%. Ukupan promet robe u morskim lukama od siječnja do prosinca 2021. porastao je za 1,1% u odnosu na isto razdoblje 2020. te je iznosio 21,6 milijuna tona.

DZS je [objavio](#) i kako je od siječnja do prosinca 2021. u **hrvatskim zračnim lukama** ostvareno 86 tisuća slijetanja i polijetanja zrakoplova, što je porast od 58,2% u odnosu na isto razdoblje 2020. U hrvatskim zračnim lukama u 2021. ukupno je ukrcano i iskrcano 4,7 milijuna putnika, što je porast od 121,5% u uspoređbi s 2020. Ukupan promet tereta u zračnim lukama od siječnja do prosinca 2021. porastao je za 14,7% u odnosu na isto razdoblje 2020. te je iznosio 8,8 tisuća tona. Nadalje, u siječnju 2022. ukupan promet putnika u hrvatskim zračnim lukama iznosio je 170 tisuća putnika ili njih 246,1% više nego u siječnju 2021., odnosno 65,9% prometa putnika iz siječnja 2020. Prema [podacima](#) DZS-a, ukupan promet tereta u zračnim lukama u siječnju 2022. iznosio je 679 tona, što je porast od 21,9% u uspoređbi sa siječnjem 2021., kada je promet tereta iznosio 557 tona.

U [objavi](#) DZS-a o **obujmu cestovnog prometa domaćih vozila u 2020.** stoji kako su vozila registrirana u RH ostvarila 26.663 milijuna vozilo-kilometara, što je u odnosu na 2019. pad za 2,6%. Od ukupno ostvarenih vozilo-kilometara u 2020., osobna vozila ostvarila su 77,8%. Najveći udio u ostvarenim vozilo-kilometrima osobnih vozila ostvarila su osobna vozila pokretana dizelom, 65,3%. Zbog kontinuiranog porasta broja registriranih električnih osobnih vozila ostvareni vozilo-kilometri u toj kategoriji u 2020. pokazuju najveći porast u odnosu na 2019., za 113,9%. Slijede ih dizelska hibridna osobna vozila s porastom ostvarenih vozilo-kilometara od 110,3% u odnosu na 2019.

Eurostat je, pak, [objavio](#) kako u trećem tromjesečju 2021. **željeznički sektor u EU** bilježi značajan porast broja putnika. U 20 država članica EU broj putnika željeznicom porastao je u trećem tromjesečju 2021. u uspoređbi s istim tromjesečjem 2020., kada je pandemija Covid-19 imala svoj drugi vrhunac. Međutim, podaci pokazuju da je broj putnika još uvijek ispod razine prije pandemije iz trećeg tromjesečja 2019., ali postoje naznake za postupno poboljšanje u sektoru. U uspoređbi s Q3 2020., najveći porast u Q3 2021. zabilježen je u Sloveniji (+45%), zatim u Irskoj (+42%), Italiji (+30%), Španjolskoj (+29%) i Nizozemskoj (+23%). Tijekom istog tromjesečja i u uspoređbi s trećim tromjesečjem 2020., Latvija (-12%), Hrvatska (-3%) i Češka (-1%) nastavile su registrirati smanjenje broja putnika željeznicom.

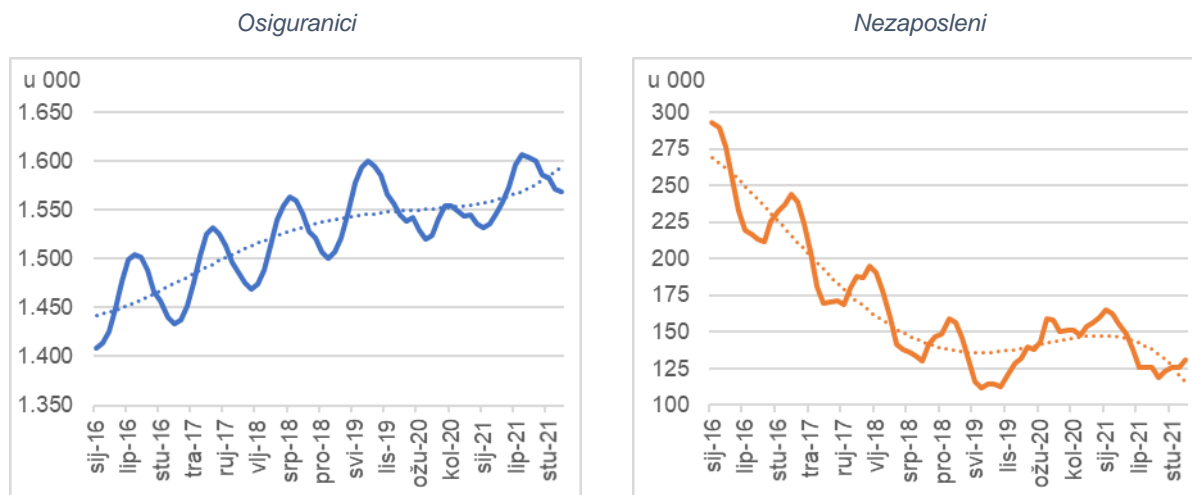
Tržište rada

Ponuda i potražnja

Ukupan broj osiguranika pri HZMO-u u veljači 2022. je bio veći za 2,4% ili preko 36 tisuća osoba u odnosu na veljaču 2021., odnosno bilo je registrirano 1.572.876 osiguranika ukupno (**Slika 4**). U prva dva mjeseca ove godine prosječan broj osiguranika bio je također veći za 2,4% ili gotovo 37 tisuća osoba u odnosu na isto razdoblje 2021. te 2,0% ili preko 30 tisuća osoba u odnosu na isto razdoblje 2020. Najveće povećanje broja osiguranika u odnosu na isto razdoblje (siječanj-veljača) 2021. zabilježeno je u djelatnosti informacija i komunikacija (+8,5% ili +4.235 osoba), nakon čega slijede stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti (+5,7% ili +5.349 osoba), administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti (+5,5% ili +2.662 osobe) te građevinarstvo (+3,9% ili +4.776 osoba). Prema podacima DZS-a, u veljači 2021. broj ukupno zaposlenih u RH pao je za 0,5% u odnosu na siječanj, ali i rastao u odnosu na isti mjesec prethodne godine za 1,1%. Za razdoblje od siječnja do veljače 2022. u odnosu na isto razdoblje prethodne godine broj ukupno zaposlenih porastao je za 1,0%. Broj ukupno zaposlenih u obrtu i slobodnim profesijama u veljači 2022. ostao je na razini prethodnog mjeseca, dok je broj ukupno zaposlenih osiguranika poljoprivrednika porastao za 0,1%.

Prema podacima HZZ-a, krajem veljače 2021. godine u evidenciji je bilo registrirano 130.453 nezaposlenih osoba. Broj nezaposlenih u odnosu na kraj siječnja 2022. smanjen je za 0,4% ili 540 osoba, a u usporedbi s veljačom 2021. godine broj nezaposlenih smanjen je za 19,7 % ili 31.933 osobe (**Slika 4**). Krajem ožujka (31. ožujka), ta je brojka dosegla 125.647 registriranih nezaposlenih pri HZZ-u. Uzimajući u obzir objavljenu brojku zaposlenih, stopa registrirane nezaposlenosti u veljači 2022. iznosila je 7,8%. Prema objavi Eurostata, u veljači 2022. sezonski prilagođena stopa nezaposlenosti iznosila je 6,8% u eurozoni i 6,2% u EU. U Hrvatskoj je bila jednaka 6,6%, što predstavlja blagi pad u odnosu na siječanj.

Slika 4 Kretanja na tržištu rada

Izvori: HZMO i HZZ; obrada: HUP.

OVI indeks, kojeg objavljuje Ekonomski institut, Zagreb, za veljaču pokazuje kako je **potražnja za radom** za 72% veća u odnosu na veljaču 2021. godine te 41%, odnosno 35% viša nego u veljači 2020. i 2019. godine. Najtraženija zanimanja u veljači ove godine bila su prodavač, kuhar, konobar, skladištar i knjigovođa; 43% oglasa za posao je nudilo ugovor na neodređeno, dok je 44% nudilo ugovor na određeno. Prema objavljenim podacima, oko 1,9% oglasa za posao spominjalo je mogućnost rada od kuće, dok je 3% oglasa bilo usmjereno na umirovljenike, što je u skladu s trendovima potražnje za radom umirovljenika zadnjih mjeseci.

Prema podacima koje je [objavio](#) Eurostat, u posljednjem tromjesečju 2021. **stopa slobodnih radnih mjesta** u EU iznosila je 2,6%, u odnosu na 2,4% u prethodnom tromjesečju i 1,8% u četvrtom tromjesečju 2020. godine. Stopa je iznosila 2,5% u industriji i građevinarstvu te 2,9% u uslugama. Među državama članicama za koje su dostupni usporedivi podaci, najveće stope slobodnih radnih mjesta u četvrtom tromjesečju 2021. zabilježene su u Češkoj (4,9%), Belgiji (4,7%) i Nizozemskoj (4,2%). Nasuprot tome, najniže stope zabilježene su u Španjolskoj, Grčkoj i Bugarskoj (po 0,7%). U Hrvatskoj je u četvrtom tromjesečju 2021. stopa slobodnih radnih mjesta iznosila 1,5% (1,7% u trećem tromjesečju).

DZS je dodatno [objavio](#) podatke o aktivnom stanovništvu u četvrtom tromjesečju 2021. na temelju **Ankete o radnoj snazi** (ARS). Usporedba podataka o nezaposlenima dobivenih ARS-om s podacima HZZ-a i drugih statističkih praćenja temeljenih na administrativnim izvorima pokazuje da je u četvrtom tromjesečju 2021. stopa nezaposlenosti prema podacima administrativnih evidencija (7,3%) bila viša od stope anketne nezaposlenosti (6,4%). Prosječna **stopa aktivnosti** za stanovništvo u dobi 20-64 u 2021. iznosila je 73,5% (71,9% u 2020.), stopa zaposlenosti 68,2% (66,9% u 2020.), a stopa nezaposlenosti 7,3% (7,0% u 2020.).

Podaci o ukupnom broju stvarnih radnih sati u EU pokazuju da su pandemijom Covid-19 najviše pogođeni **samozaposleni** sa zaposlenicima (poslodavci) i samozaposleni bez zaposlenih (radnici za samostalni rad) u usporedbi sa zaposlenicima. Prema podacima koje je [objavio](#) Eurostat, u drugom tromjesečju 2020., tromjesečju najteže pogođenom pandemijom, indeks radnih sati za poslodavce i samostalne radnike pao je na 79 odnosno 80 bodova (bazna vrijednost od 100 odgovara prosjeku izračunatom u četiri tromjesečja 2019. i određen je za svaki profesionalni status posebno). Pad je bio znatno blaži za zaposlenike, s indeksom od 87 bodova u drugom tromjesečju 2020. Nakon tog drugog tromjesečja 2020. indeks radnih sati za zaposlene stalno je rastao sve do drugog tromjesečja 2021. kada je dosegao svoju baznu vrijednost od 100, dok su ostale dvije skupine samozaposlenih u nekim tromjesečjima bilježile pad. U trećem tromjesečju 2021. godine, u skladu s ljetnim razdobljem, najveći indeks radnih sati bilježi grupa poslodavaca (96 bodova), zatim zaposlenici (94 boda), a najniži indeks bilježe samostalni radnici (92 boda).

Osim toga, [objavljeno](#) je i kako je u trećem tromjesečju 2021. broj osoba u dobi od 20 do 64 godine u EU koji su nedavno (u posljednja 3 mjeseca) započeli raditi bio blizu 8,0 milijuna, što predstavlja povećanje od 7% u usporedbi s drugim tromjesečjem 2021. (7,4 milijuna). Među svim nedavnim zapošljavanjima, uslužni i prodajni radnici predstavljali su najveću kategoriju s 24%, dok su činili samo 16% ukupno zaposlenih u trećem tromjesečju 2021. Ovu kategoriju slijedile su osobe s osnovnim zanimanjima, koje predstavljaju 16% nedavno zaposlenih, ali samo 8% ukupne zaposlenosti. Nasuprot tome, treća najveća skupina među onima koji su **nedavno započeli raditi** - profesionalci - predstavljala je mnogo manji udio među onima koji su nedavno započeli posao (16%) nego među ukupno zaposlenima (21%).

Mladi su očekivano bili snažnije pogođeni pandemijom Covid-19 od starijih ljudi. Kako stoji u [analizi](#) Eurostata, **stopa zaposlenosti u EU za mlade** (u dobi od 15-29 godina) u trećem tromjesečju 2020. bila je -2,8 postotnih bodova (pb) manja u usporedbi s trećim tromjesečjem 2019., prije pandemije. Međutim, u trećem tromjesečju 2021. došlo je do oporavka, jer je stopa zaposlenosti iznosila bila tek -0,1 pb manja u odnosu na treće tromjesečje 2019. godine. U trećem tromjesečju 2021. većina država članica EU (16 od 27) još nije pokazala potpuni oporavak, jer je stopa zaposlenosti mladih još uvijek bila ispod stope zabilježene u trećem tromjesečju 2019. Najveći pad zabilježen je u Portugalu, Bugarskoj, Latviji, Češkoj i Poljskoj (svi najmanje -3 pb u trećem tromjesečju 2021. u usporedbi s trećim tromjesečjem 2019.).

Nadalje, podaci koje je [objavio](#) Eurostat pokazuju kako su financijska kriza 2009. i pandemija Covid-19 2020. prekinule dosadašnje ukupne trendove rasta **produktivnosti rada**. Oba događaja imala su značajan učinak na gospodarstvo EU u smislu pokazatelja BDP-a i inputa rada. U 2020. produktivnost rada po satu rada nastavila je blagi rast (+0,6% u odnosu na prethodnu godinu), dok je produktivnost rada po osobi naglo pala (-4,6% u odnosu na prethodnu godinu). To je bilo zato što je pad radnih sati bio veći od pada BDP-a, dok je zaposlenost osoba smanjena značajno manje zbog programa potpore koji su uspostavljeni u većini zemalja. Nasuprot tome, financijska kriza iz 2009. imala je sličan utjecaj na oba pokazatelja produktivnosti rada budući da je produktivnost rada po osobi i po satu rada smanjena za 2,6%, odnosno 1,2%. U 2021. godini produktivnost rada po osobi gotovo se oporavila na razinu prije pandemije i porasla

je za 4,1% (u odnosu na prethodnu godinu), dok je produktivnost rada po satu rada nastavila blagi rast od 0,2% (u odnosu na prethodnu godinu).

Povodom Međunarodnog dana žena, Eurostat je objavio i niz statističkih pokazatelja o **položaju žena na tržištu rada**. Primjerice, [analiza](#) Eurostata pokazuje da je veća vjerojatnost da će muškarci biti samozaposleni od žena: 16,4% zaposlenih muškaraca bilo je samozaposleno u usporedbi s 9,5% žena u trećem tromjesečju 2021. Osim toga, više je žena nego muškaraca radilo u djelatnostima (prema NKD-u) u kućanstvu (npr. sobarice, njegovateljice, itd.) ili u proizvodnji za vlastitu uporabu (88%), zdravstvu i socijalnoj skrbi (78%), obrazovanju (72%), ostalim uslužnim djelatnostima (64%), uslugama smještaja i prehrane te financijskim djelatnostima i djelatnostima osiguranja (po 53%). Međutim, žene su činile samo 10% zaposlenih u građevinskom sektoru i 13% u rudarstvu, stoji u [objavi](#) Eurostata. U 2020. godini bruto satnica žena bila je u prosjeku 13,0% niža od muškaraca na razini EU. U razdoblju od osam godina, između 2012. i 2020., rodna razlika u plaćama u EU smanjena je sa 16,4% na 13,0%. Prema [podacima](#) Eurostata, neprilagođeni **rodni jaz u plaćama** varirao je među državama članicama EU, a najveće su razlike uočene u Latviji (22,3%), Estoniji (21,1%), Austriji (18,9%) i Njemačkoj (18,3%). S druge strane ljestvice, razlike su najmanje bile u Luksemburgu (0,7%), Rumunjskoj (2,4%), Sloveniji (3,1%) i Italiji (4,2%).

Nadalje, u 2020. godini u EU je bilo zaposleno 77% žena u dobi od 25 do 54 godine bez djece. S druge strane, žene ove dobi s djecom imale su nižu stopu zaposlenosti (72%; -5 postotnih bodova). Djeca u kućanstvu imala su suprotan učinak na stopu zaposlenosti muškaraca ove dobne skupine: muškarci bez djece imali su nižu stopu zaposlenosti (81%) od muškaraca s djecom (91%; +9 pb). Kako se navodi u [analizi](#) Eurostata, gotovo svaka četvrta žena s djecom u dobi od 25 do 54 godine (24%) imala je posao s nepunim radnim vremenom u 2020., dok je taj udio dosegao 16% među ženama bez djece (-8 pb). Ponovno, to je imalo suprotan učinak za muškarce: muškarci s djecom imali su nižu stopu zaposlenosti s nepunim radnim vremenom (5%) od muškaraca bez djece (7%; +2 pb). Žene rođene izvan EU imale su najnižu stopu zaposlenosti (53%), dok su žene rođene u zemlji u kojoj i žive i žene rođene u EU (osim zemlje izvjestiteljice) imale slične stope zaposlenosti (oko 68%), dodatno je [objavio](#) Eurostat. Konačno, [objavljeno](#) je kako je među osobama starijim od 15 godina koje rade kao stručnjaci za zaštitu okoliša, udio žena neznatno premašio udio muškaraca (50,5% u odnosu na 49,5%) u 2020. godini.

Eurostat je [objavio](#) kako je 2020. godine u EU je bilo gotovo 6,6 milijuna **znanstvenica i inženjerki**, 254.500 više nego 2019., što čini 41% ukupnog broja zaposlenih u znanosti i inženjerstvu. Po sektorima, žene su bile podzastupljene u proizvodnji (gdje su samo 22% znanstvenika i inženjera bile žene), dok je u sektoru usluga bilo više rodne ravnoteže (46%). Među državama članicama EU-a, udio znanstvenica i inženjerki uvelike je varirao 2020., u rasponu od 52% u Litvi, Portugalu i Danskoj do 30% u Finskoj i 31% u Mađarskoj.

Plaće

Za razdoblje od siječnja do prosinca 2021. **prosječna mjesečna isplaćena neto plaća po zaposlenome** u pravnim osobama RH iznosila je 7.129 kuna, što je u odnosu na isto razdoblje 2020. nominalno više za 5,4%, a realno za 2,7%, [objavio](#) je DZS. Prema [podacima](#) DZS-a za drugo polugodište 2021., prosječna mjesečna isplaćena neto plaća po zaposlenome u pravnim osobama RH iznosila je 7.170 kuna, a u prvom polugodištu 2021. iznosila je 7.087 kuna, što pokazuje da je prosječna mjesečna isplaćena neto plaća u drugom polugodištu 2021. nominalno viša za 1,2%, a realno niža za 1,4% u odnosu na prvo polugodište 2021. Najviša prosječna mjesečna isplaćena neto plaća po zaposlenome u pravnim osobama za četvrto tromjesečje 2021. isplaćena je u Gradu Zagrebu, u iznosu od 8.639 kuna, a najmanja u Virovitičko-podravskoj županiji, u iznosu od 6.188 kuna, stoji u [objavi](#) DZS-a.

Prosječna **mjesečna isplaćena neto plaća** po zaposlenome u pravnim osobama RH za siječanj 2022. iznosila je 7.378 kuna, što je nominalno više za 1,3%, a realno za 1,0% u odnosu na prosinac 2021., dok je u odnosu na isti mjesec prethodne godine nominalno viša za 5,7%, a realno je ostala ista. Najviša prosječna mjesečna isplaćena neto plaća po zaposlenome u pravnim osobama za siječanj 2022. isplaćena je u djelatnosti zračni prijevoz, u iznosu od 11.569 kuna, a najniža je isplaćena u djelatnosti proizvodnja

odjeće, u iznosu od 4.856 kuna. U [objavi](#) DZS-a stoji i kako je **medijalna neto plaća** za siječanj 2022. iznosila 6.175 kuna.

U četvrtom tromjesečju 2021. **troškovi rada po satu** porasli su za 1,9% u eurozoni i za 2,3% u EU, u usporedbi s istim tromjesečjem prethodne godine, stoji u [objavi](#) Eurostata. U EU su u četvrtom tromjesečju 2021. u odnosu na isto tromjesečje prethodne godine najveća povećanja troškova satnice zabilježile sljedeće djelatnosti: informacije i komunikacije (+3,9%), rudarstvo (+3,1%) i prijevoz i skladištenje (+2,9%). U Hrvatskoj su u istom razdoblju troškovi rada po satu porasli za 4,8%. U 2021. godini prosječni troškovi rada po satu u cijelom gospodarstvu procijenjeni su na 29,1 eura u EU i 32,8 eura u eurozoni, što je više u usporedbi s 28,6 eura i 32,4 eura u 2020. godini, [objavio](#) je Eurostat. Prosječni troškovi rada po satu prikrivaju značajne razlike između država članica EU, pri čemu su najniži troškovi rada po satu zabilježeni u Bugarskoj (7,0 eura) i Rumunjskoj (8,5 eura) (u Hrvatskoj 11,2 eura), a najviši u Danskoj (46,9 eura), Luksemburgu (43,0 eura) i Belgiji (41,6 eura).

Javne financije

Usljed sve jačeg inflatornog pritiska, Vlada je početkom ožujka [usvojila paket mjera za ublažavanje rasta cijena energenata](#), ukupno vrijedan 4,8 milijardi kuna, među kojima su prijedlog izmjena zakona o PDV-u, odluke o subvencioniranju cijena plina kućanstvima i malim poduzetnicima, o jednokratnoj pomoći umirovljenicima i pomoći socijalno ugroženima. Izmjene Zakona o PDV-u uključuju smanjenje stope poreza na dodanu vrijednost s 25% i 13% na 5% za dječju hranu, jestiva ulja i masti, maslac i margarin, žive životinje, svježe meso i kobasice, živu i svježu ribu, rakove, povrće, voće, jaja, sadnice i sjemenje, gnojiva i pesticide, hranu za životinje te ulaznice za koncerte, sportska i kulturna događanja. Vlada je predložila i proširenje primjene snižene stope poreza na dodanu vrijednost od 13% na isporuku prirodnog plina i grijanja iz toplinskih stanica, ogrjevno drvo, pelet, briket i sječku te menstrualne potrepštine. Stopa PDV-a od 5% predložena je i na isporuke prirodnog plina obavljene u razdoblju od 1. travnja 2022. do 31. ožujka 2023.godine. Vrijednost poreznih rasterećenja kroz sustav PDV-a procjenjuje se na 2,1 milijarde kuna.

Ministarstvo financija (MFIN) tijekom posljednja dva mjeseca [izdalo](#) je četiri tranše **trezorskih zapisa**. 15. veljače [izdano](#) je trezorskih zapisa u ukupnom iznosu od 6,5 milijuna eura, nakon čega se saldo upisanih trezorskih zapisa povećava sa 171 milijun eura na 177,5 milijuna eura. Isti dan su [izdani](#) i kunski trezorski zapisi u ukupnom iznosu od 1,311 milijardi kuna, uz istovremeno dospijeće od 1,1 milijardu kuna, nakon čega se saldo upisanih trezorskih povećava za 211 milijuna kuna, odnosno sa 13,586 milijardi na 13,797 milijardi kuna. 22. veljače [izdano](#) je 803 milijuna kuna trezorskih zapisa, uz istovremeno dospijeće od 1 milijardu kuna, nakon čega se saldo upisanih trezorskih smanjuje za 197 milijuna kuna, odnosno sa 13,8 na 13,6 milijardi kuna. Konačno, 1. ožujka [izdano](#) je 370 milijuna kuna trezorskih zapisa, uz istovremeno dospijeće od 11 milijardi kuna, nakon čega se saldo upisanih trezorskih smanjuje za 630 milijuna kuna, odnosno sa 13,600 milijardi kuna na 12,970 milijardi kuna.

Ukupni rashodi opće države u EU iznosili su 53,1% BDP-a u 2020. Zbog pandemije Covid-19 i vladinih mjera za ublažavanje njezinih učinaka, ovaj je omjer snažno porastao u odnosu na prethodnu godinu (46,5%) kao posljedica smanjenja BDP-a, ali i kao povećanja ukupnih rashoda (7.118 milijardi eura u 2020. u odnosu na 6.521 milijardi eura u 2019.; povećanje od 598 milijardi eura ili 9,2% u usporedbi s 2019.), [objavio](#) je Eurostat. Među glavnim funkcijama rashoda opće države u EU, socijalna zaštita ostala je daleko najvažnija u 2020., što je ekvivalentno 22,0% BDP-a. Sljedeća najznačajnija područja bila su zdravstvo (8,0%), opće javne usluge (6,2%), kao što su vanjski poslovi i transakcije javnog duga, 'gospodarska pitanja' (6,1%) i obrazovanje (5,0%). Državni izdaci za socijalnu zaštitu kao postotak BDP-a varirali su među državama članicama EU od 10,2% u Irskoj, 12,0% na Malti i 13,1% u Bugarskoj, do više od četvrtine u Francuskoj (27,3%), Finskoj (25,7%) i Italiji (25,2%). Najveći udio državnih izdataka za 'gospodarska pitanja' u 2020. godini zabilježila je Hrvatska (11,3%), ispred Malte (10,0%).

Ukupni rashodi opće države za 'gospodarska pitanja' u EU predstavljali su 6,1% BDP-a u 2020., što je značajno povećanje u odnosu na 4,4% BDP-a u 2019. godini. Pandemija Covid-19 i vladine mjere za

ublažavanje njezinih učinaka snažno su utjecale na državne rashode za 'gospodarska pitanja', ponajprije shemama za očuvanje radnih mjesta koje su evidentirane kao subvencije za potporu tržištu rada i injekcijama kapitala evidentiranim kao kapitalni transferi. Rashodi za ekonomska pitanja zabilježili su snažan porast među glavnim funkcijama rashoda opće države, rastući za 33% i povećavši se sa 615 milijardi eura u 2019. na 821 milijardu eura u 2020. (+206 milijardi eura). Posljedično, udio rashoda za 'gospodarske poslove' u ukupnim rashodima porastao je s 9,4% u 2019. na 11,5% u 2020. (2,1 postotni bod), da bi dosegao najveći udio od 1995. godine. Na razini EU-a u 2020. kategorije u 'ekonomskim poslovima' s najvećim udjelom u BDP-u bile su rashodi za 'promet' (2,3% BDP-a), a zatim rashodi za 'opće ekonomske, trgovačke i radne poslove' s 1,9 % BDP-a. Hrvatska (11,3% BDP-a) je zabilježila najveći iznos za 'ekonomske poslove', zatim Malta (10,0% BDP-a) i Grčka (9,9% BDP-a), dok su najniži omjeri zabilježeni u Irskoj (3,5% BDP-a), Njemačkoj (4,6% BDP-a) i Danskoj (5,1% BDP-a), stoji u [objavi](#) Eurostata.

Zdravstvo je ostalo druga najveća funkcija rashoda opće države u EU u 2020., nakon socijalne zaštite. **Državni izdaci za zdravstvo** porasli su za 1 postotni bod (pb) u usporedbi s 2019. (8,0% BDP-a u 2020. u usporedbi sa 7,0% BDP-a u 2019.). Povećanje je posljedica i smanjenja nominalnog BDP-a i povećanja državnih izdataka za zdravstvo (1.073 milijarde eura u 2020. u usporedbi s 978 milijardi eura u 2019.), uglavnom u vezi s pandemijom Covid-19. Prema [podacima](#) Eurostata, najznačajnije kategorije izdataka za zdravstvo bile su „bolničke usluge” (3,4% BDP-a), „ambulantne usluge” (2,5% BDP-a) i „medicinski proizvodi, aparati i oprema” (1,2% BDP-a). Češka i Austrija (po 9,2%) i Francuska (9,0%) zabilježile su najveći omjer državnih izdataka namijenjenih zdravstvu u BDP-u među državama članicama EU. Istovremeno, Latvija (4,8% BDP-a), Poljska i Irska (po 5,4% BDP-a) zabilježile su najniže omjere (u Hrvatskoj 7,3%).

DZS je [objavio](#) kako je **udio socijalne zaštite u BDP-u RH** u 2020. iznosio 24,3%, što je povećanje od 3,0 postotna boda u odnosu na 2019. BDP u tekućim cijenama pao je za oko 33,9 milijardi kuna, dok su ukupni izdaci socijalne zaštite porasli za oko 4,3 milijarde kuna. U primicima prevladavaju socijalni doprinosi (55,5% svih primitaka socijalne zaštite u 2020.); slijedi financiranje od strane opće države (40,2%).

Monetarna kretanja, tečaj i cijene

Monetarna kretanja i tečaj

Prema [informacijama](#) iz HNB-a, **ukupni plasmani** monetarnih institucija domaćim sektorima (osim središnje države) porasli su tijekom veljače za 1,4 milijarde kuna (0,6%) i na kraju su mjeseca iznosili 247,5 milijardi kuna. Godišnja stopa rasta ukupnih plasmana ubrzala se na 4,0% u veljači, s 3,6% u siječnju. Mjesečni rast plasmana u cijelosti se odnosi na **kredite** koji su prevladavajuća stavka plasmana, pri čemu najveći rast bilježe krediti nefinancijskim poduzećima (1,8 milijardi kuna). S druge strane, **ukupna likvidna sredstva** (M4) u veljači su se blago smanjila (0,4 milijarde kuna ili 0,1%, na osnovi transakcija) odražavajući pad neto inozemne aktive (NIA) monetarnog sustava uz istodobni rast neto domaće aktive (NDA). Novčana masa (M1) porasla je na mjesečnoj razini za 1,2 milijarde kuna (0,6%), pri čemu se ponajviše povećao depozitni novac stanovništva.

HNB je [objavila](#) i kako je na **tekućem i kapitalnom računu platne bilance** u posljednjem tromjesečju 2021. ostvaren manjak od 31 milijun eura, što je pogoršanje salda za 144 milijuna eura u usporedbi s istim razdobljem prethodne godine. No, u cijeloj 2021. na tekućem i kapitalnom računu ostvaren je višak od 5,8% BDP-a, što je porast za 3,7 postotnih bodova u odnosu na 2020., i to ponajprije kao rezultat snažnog oporavka prihoda od turističke potrošnje stranih gostiju. **Bruto inozemni dug** na kraju 2021. iznosio je 77,8% BDP-a, što je za 2,0 postotna boda manje nego na kraju rujna isključivo zbog rasta nominalnog BDP-a. Poboljšao se i relativni pokazatelj stanja neto međunarodnih ulaganja, s -36,3% BDP-a na kraju trećeg na -33,9% BDP-a na kraju četvrtog tromjesečja 2021. godine.

Inače, u prva tri mjeseca ove godine HNB je bila dosta aktivna. Krajem veljače [priopćeno](#) je kako je Europska središnja banka (ESB) ocijenila da banka Sberbank Europe AG i njezina dva društva kćeri unutar

bankovne unije, **Sberbank d.d.** u Hrvatskoj i Sberbank banka d.d. u Sloveniji, propadaju ili je vjerojatno da će propasti zbog pogoršanja njihova likvidnosnog položaja. Austrijska matična banka Sberbank Europe AG u potpunom je vlasništvu društva Public Joint-Stock Company Sberbank of Russia, u kojem većinski udio (50% plus jednu dionicu) ima Ruska Federacija. U skladu sa svojim mandatom ESB je o toj ocjeni obavijestio Jedinstveni sanacijski odbor (SRB), središnje sanacijsko tijelo unutar bankovne unije. SRB je ustanovio da banka propada ili će vjerojatno propasti i donio odluku o moratoriju poslovanja Sberbank d.d. slijedom koje je i HNB donio [Rješenje](#) i uveo moratorij o poslovanju u trajanju od dva dana, [priopćeno](#) je iz HNB-a. Jedinstveni sanacijski odbor (SRB) 1. ožujka 2022. je odlučio prenijeti sve dionice hrvatskog društva kćeri grupe Sberbank d.d. Hrvatskoj poštanskoj banci d.d. (HPB) a sve dionice slovenskog društva kćeri grupe Sberbank banka d.d. Novoj ljubljanskoj banci d.d. (NLB d.d.), [objavljeno](#) je na stranicama HNB-a. Savjet HNB-a je na [sjednici](#) održanoj 1. ožujka donio Odluku o otvaranju **postupka sanacije nad Sberbank d.d.** i Rješenje o izdavanju prethodne suglasnosti Hrvatskoj poštanskoj banci d.d. za neposredno stjecanje kvalificiranog udjela u visini jednakoj ili većoj od 50% u Sberbank d.d. te prethodne suglasnosti RH i osobama koje s njom zajednički djeluju za posredno stjecanje kvalificiranog udjela u visini jednakoj ili većoj od 50% u Sberbank d.d. Europska je komisija također potvrdila odluku o sanaciji koju će provesti HNB, stoji u [objavi](#) HNB-a.

Na **sjednici Europske središnje banke (ESB)**, održanoj 10. ožujka, [najavljene](#) su određene prilagodbe mjera monetarne politike tijekom ove godine. Upravno vijeće ESB-a je revidiralo raspored kupnje za svoj **program kupnje imovine (APP)** za naredne mjeseci pa će tako mjesečna neto kupnja u okviru APP-a iznositi 40 milijardi eura u travnju, 30 milijardi eura u svibnju i 20 milijardi eura u lipnju. Prilagodba neto kupnje za treće tromjesečje ovisit će o dostupnim podacima i odražavati procjenu razvoja događaja. Sve **prilagodbe ključnih kamatnih stopa** ESB-a dogodit će se neko vrijeme nakon završetka neto kupnji u okviru APP-a i bit će postupne. Put za ključne kamatne stope ESB-a i dalje će biti određen smjernicama Upravnog vijeća i njegovom strateškom opredijeljenošću **stabilizaciji inflacije na 2% u srednjem roku**. Iz ESB-a je [priopćeno](#) kako je Upravno vijeće spremno prilagoditi sve svoje instrumente, prema potrebi, kako bi osiguralo stabilizaciju inflacije na ciljanih 2% u srednjem roku.

Kao posljedica geopolitičkih zbivanja, po prvi puta nakon svibnja 2020., na samom kraju veljače pojavila se **potražnja na redovitoj operaciji HNB-a**. Tako je, prema [podacima](#) HNB-a, 28. veljače pušteno 260 milijuna kuna, a 7. i 14. ožujka 255 milijuna kuna na tjedan dana uz kamatnu stopu od 0,05%. Zbog pojačanje potražnje za devizama, došlo je i do određene deprecijacije tečaja te je HNB dva puta [intervenirala](#) i na deviznom tržištu **operacijama fine prilagodbe**, odnosno prodajom deviza.

Prema nerevidiranim privremenim podacima za kraj 2021. godine **ukupna imovina kreditnih institucija** povećala se u odnosu na 2020. za 38,4 milijarde kuna (8,3%) i iznosila je 500,8 milijardi kuna, [objavila](#) je HNB. Imovina je porasla kod većine kreditnih institucija. Povećanje ukupnih kredita i predujmova za 7,6% te smanjenje neprihodujućih kredita (NPL) za 14,1% rezultiralo je poboljšanjem relativnog pokazatelja kvalitete kredita, odnosno udjela NPL-ova u ukupnim kreditima. Udio NPL-ova na kraju 2021. iznosio je 4,3%, a na kraju 2020. iznosio je 5,4%. Poslovanje kreditnih institucija u 2021. rezultiralo je s dobiti u iznosu od 5,6 milijardi kuna, što je za 108,8% više od dobiti ostvarene u 2020. godini. Prema [statistici](#) kamatnih stopa kreditnih institucija za siječanj 2022. godine, **pokazatelji kamatnih stopa kreditnih institucija** za glavne izvore njihovih sredstava uglavnom nastavljaju višegodišnji trend pada (kod oročenih depozita) odnosno stagnacije (kod transakcijskih računa). Statistički pokazatelji kamatnih stopa kreditnih institucija za najvažnije vrste kredita odobrenih kućanstvima i nefinancijskim poduzećima u siječnju 2022. također uglavnom upućuju na nastavak višegodišnjeg trenda pada ovih kamatnih stopa. S 1. ožujkom [objavljene](#) su i nove vrijednosti **nacionalne referentne kamatne stope (NRS)**.

Financijski uvjeti u zadnjem tromjesečju 2021. godine, prema **IFIS indeksu** Ekonomskog instituta, zabilježili su trend ublažavanja, pri čemu su u prosincu 2021. financijski uvjeti bili najblaži u razdoblju za koje se IFIS prati (od ožujka 2005.). Blago zaoštavanje financijskih uvjeta zabilježeno je krajem trećeg tromjesečja 2021. u odnosu na kraj drugog tromjesečja, dok je posljednje značajno zaoštavanje indeksa financijskih uvjeta zabilježeno u veljači i ožujku 2020. uslijed pojave i širenja pandemije uzrokovane SARS-CoV-2

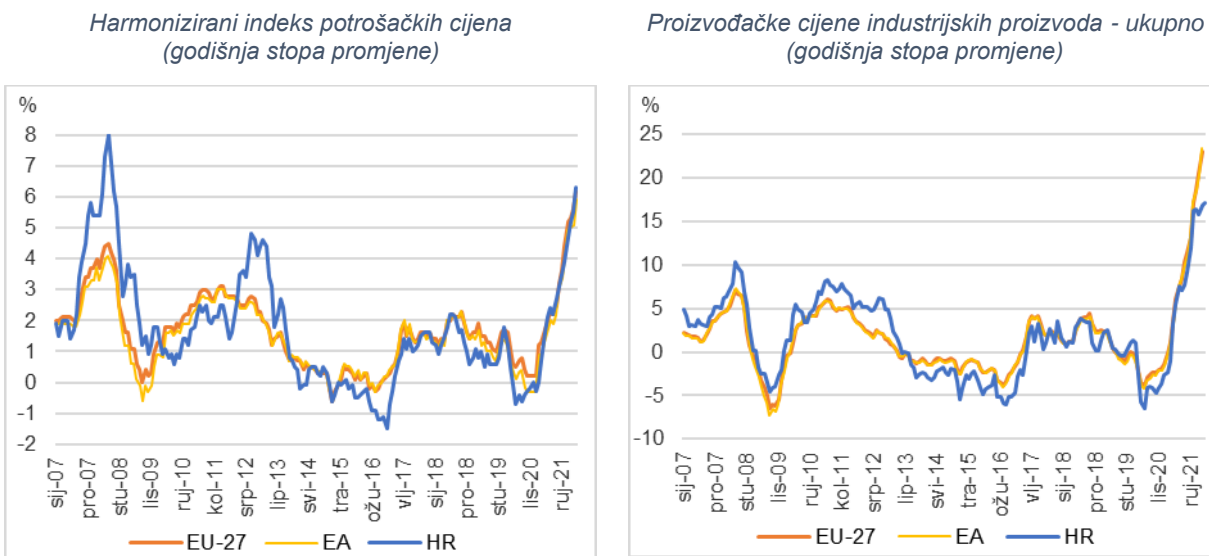
virusom. U [objavi](#) se navodi kako će **financijske uvjete** u prvom tromjesečju 2022. godine svakako obilježiti neizvjesnost vezana uz rusku invaziju na Ukrajinu koja, osim značajnog humanitarnog utjecaja, ima i brojne financijske i ekonomske implikacije uslijed ekonomskih sankcija Rusiji, mogućeg defaulta Rusije na njezine financijske obveze na financijskim tržištima te poremećaja globalnih lanaca opskrbe i međunarodne trgovine. Snažni inflatorni pritisci naslijeđeni s kraja 2021. dodatno su potaknuti rastom cijena energenata i sirovina uzrokovanih ratnim sukobom i popratnim sankcijama Rusiji. Dodatan izvor neizvjesnosti ostaje održivost duga, koja ovisi o brzini oporavka gospodarstva i razini realnih kamatnih stopa. S pozitivne strane, očekuje se da će se u 2022. smanjiti negativan utjecaj omikron varijante SARS-CoV-2 virusa, što bi moglo djelovati poticajno na oporavak gospodarstva.

Neto izravna strana ulaganja (FDI) koje u ostatku svijeta drže ulagači rezidenti EU iznosila su 8.589 milijardi eura na kraju 2020., što je za 5% manje u odnosu na kraj 2019., stoji u [objavi](#) Eurostata. U međuvremenu, ulaganja ostatka svijeta u EU porasla su na 7.317 milijardi eura na kraju 2020. (+2%). Posljedično, neto investicijska pozicija EU-a u odnosu na ostatak svijeta bila je niža nego godinu ranije, odnosno 1.272 milijarde eura na kraju 2020. u usporedbi s 1.907 milijardi eura na kraju 2019. (-635 milijuna eura ili -33%). Na kraju 2020. SAD su apsorbirale 24% ukupnih izravnih stranih ulaganja koje EU drži u ostatku svijeta (2.090 milijardi eura), a slijede ih Ujedinjeno Kraljevstvo (1.869 milijardi eura, 22%). S druge strane, izravni ulagači SAD-a činili su gotovo trećinu (2.317 milijardi eura, 32%) ukupnih stranih ulaganja ostatka svijeta u EU na kraju 2020., a slijedi ih UK (1.247 milijardi eura, 17%).

Cijene

Cijene su zasigurno bile najvažnija stavka ekonomskog-statističkog praćenja u prvom tromjesečju 2022. Prema posljednjoj [objavi](#) DZS-a, **inflacija** u Hrvatskoj, mjerena **indeksom potrošačkih cijena**, u veljači je bila viša za 6,3% u odnosu na isti mjesec prethodne godine. Najveći porast na godišnjoj razini zabilježen je kod cijena prijevoza (+10,7%) te hrane i bezalkoholnih pića (+10,0%). Promatrano prema posebnim skupinama, cijene energije su u veljači bile više za 10,4% u odnosu na veljaču 2021., dobara 7,9% a usluga 1,7%. U odnosu na siječanj 2022. cijene su u prosjeku više za 0,9%. Na mjesečnoj razini najviše su u prosjeku porasle cijene u skupinama odjeća i obuća, za 3,0%, pokućstvo, oprema za kuću i redovito održavanje kućanstava, za 1,9% te prijevoz, za 1,6%.

Slika 5 Kretanje cijena u EU i u Hrvatskoj

Izvor: Eurostat; obrada: HUP.

Eurostat je, pak, [objavio](#) kako je godišnja stopa inflacije, prema **harmoniziranom indeksu potrošačkih cijena**, u EU u veljači iznosila 6,2%, a u europodručju 5,9%. U veljači je najveći doprinos godišnjoj stopi

inflacije u EU došao od cijena energije i usluga. U Hrvatskoj je godišnja stopa inflacije, mjerena harmoniziranim indeksom potrošačkih cijena, u veljači 2022. iznosila 6,3% (**Slika 5**). Najniže godišnje stope zabilježene su na Malti i u Francuskoj (po 4,2%), dok su najviše godišnje stope zabilježene u Litvi (14,0%), Estoniji (11,6%) i Češkoj (10,0%). Prema [brzoj procjeni](#) Eurostata, očekuje se da će godišnja inflacija u europodručju u ožujku 2022. iznositi 7,9%.

DZS je [objavio](#) i podatke za **proizvođačke cijene industrijskih proizvoda** koje su u veljači 2022. u usporedbi sa siječnjem 2022. za industriju ukupno bile više za 1,5%, a u odnosu na veljaču 2021. za 17,2%. Ako isključimo energiju, tada su u veljači 2022. u usporedbi sa siječnjem 2022. više za 0,6%, a u usporedbi s veljačom 2021. za 6,7%. Prema [procjenama](#) Eurostata, cijene industrijskih proizvođača za industriju ukupno porasle su u siječnju za 23,4% u eurozoni i 23,1% u EU u odnosu na isti mjesec 2021. te za 3,9% u eurozoni i 3,6% u EU u odnosu na prosinac. U Hrvatskoj su siječnju rastle 1,8% na mjesečnoj i 16,9% na godišnjoj razini (**Slika 5**). Ako gledamo samo domaće tržište, rast cijena je bio još izraženiji: 30,3% na godišnjoj i 4,9% na mjesečnoj razini u EU te 20,8% i 1,5% u Hrvatskoj. Također, [objavljeni](#) su i podaci o **proizvođačkim cijenama građevnog materijala** na domaćem tržištu u veljači 2022. koje su u odnosu na veljaču 2021. više za 7,2%, a u odnosu na prethodni mjesec za 0,8%.

Prema posljednjim [podacima](#) DZS-a, **prosječna cijena 1 m² novih stanova** u drugom polugodištu 2021. iznosila je 14.038 kuna, što je 11,0% više u odnosu na drugo polugodište 2020. Na razini cijele 2021. prosječna cijena 1 m² novih stanova iznosila je 13.713 kuna, što je 7,8% više u odnosu 2020.

DZS je [objavio](#) i kako su u 2021. **cijene poljoprivrednih proizvoda** kod većine biljnih i stočnih proizvoda bile veće u odnosu na 2020. Slično vrijedi i za većinu žitarica, voća, povrća i stočarskih proizvoda. U usporedbi s 2015. prosječne **proizvođačke cijene poljoprivrednih proizvoda** u 2021. porasle su za 16,0%, dok su u usporedbi s 2020. porasle za 12,6%. Prema [objavi](#) DZS-a, na porast cijena poljoprivrednih proizvoda u 2021. u usporedbi s 2015. utjecale su cijene biljnih proizvoda, koje su više za 25,2%, te cijene stoke i stočnih proizvoda, koje su više za 1,3%. Pritom su, prema [podacima](#) DZS-a, prosječne proizvođačke cijene poljoprivrednih proizvoda u četvrtom tromjesečju 2021. u usporedbi s 2015. porasle za 28,2%, a u usporedbi s istim tromjesečjem 2020. porasle su za 21,2%.

Eurostat je [objavio](#) kako se između prosinca 2020. i prosinca 2021. **uvozna cijena energije** u eurozoni više nego udvostručila (+115%). Cijene domaćih proizvođača za energiju porasle su za gotovo tri četvrtine (+73%). Ovaj razvoj je u oštroj suprotnosti s relativnom stabilnošću uvoznih cijena energije između 2010. i 2019. (u 2020. cijene su pale za 31%) i relativno niskim godišnjim povećanjem domaćih proizvođačkih cijena za energiju od 0,9% između 2010. i 2019. (u 2020. cijene su pale za gotovo 10%). Uvozne cijene energije, iako prilično volatilne, nisu se mijenjale za više od oko 30% tijekom prošle godine; cijene domaćih proizvođača nisu se mijenjale za više od oko 10% godišnje. **Potrošačke cijene električne energije, plina i ostalih goriva** porasle su za 25% između prosinca 2020. i prosinca 2021.

Godišnja **energetska inflacija** u EU dosegla je 27% u siječnju 2022., nastavljajući uzlazni trend. Nakon svoje najniže stope u pet godina u svibnju 2020. (-11%), inflacija energije počela je rasti, ali je nastavila pokazivati negativne stope sve do veljače 2021., varirajući između -9% i -1%. Od ožujka 2021. inflacija energije je bila pozitivna i gotovo kontinuirano rasla, dosegnuvši 26% u studenom 2021. i 27% u siječnju 2022. Stopa inflacije za energiju najviša je otkako je harmonizirani indeks potrošačkih cijena (HICP) prvi put objavljen 1997. U listopadu 2021. premašio je najvišu točku do sada: 17% u srpnju 2008. godine, stoji u [objavi](#) Eurostata.

Poslovne statistike

Usporedba broja pravnih osoba u Registru DZS-a s brojem **aktivnih pravnih osoba** u drugim registrima pokazuje da udio aktivnih pravnih osoba iznosi 54,7%. Tako je, prema [objavi](#) DZS-a, u prosincu 2021. više od polovice registriranih i aktivnih subjekata zastupljeno u četirima područjima djelatnosti: (i) trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikla, s udjelom registriranih od 17,8% i aktivnih od 16,1%, (ii) prerađivačka industrija, s udjelom registriranih od 7,8% i aktivnih od 9,0%, (iii) stručne, znanstvene i

tehničke djelatnosti, s udjelom registriranih od 10,2% i aktivnih od 12,7%, te (iv) ostale uslužne djelatnosti, s udjelom registriranih od 16,3% i aktivnih od 13,2%. Struktura aktivnih pravnih osoba prema oblicima vlasništva pokazuje da je privatno vlasništvo najčešći oblik. Njime je obuhvaćeno 78,8% subjekata. Struktura po djelatnostima **poslovnih subjekata obrta i slobodnih zanimanja** bitno je ujednačenija u odnosu na strukturu pravnih osoba. Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti najučestalija su djelatnost. Uz nju, još pet djelatnosti pokriva polovicu ukupnih subjekata. Podaci o **teritorijalnoj raspoređenosti poslovnih subjekata na županijskoj razini** pokazuju da je nešto manje od jedne trećine ukupno registriranih poslovnih subjekata (pravnih osoba) smješteno u Gradu Zagrebu. Udio Grada Zagreba za subjekte obrta i slobodnih zanimanja bitno je manji i iznosi 20,3%. Splitsko-dalmatinska županija na drugom je mjestu po brojnosti registriranih pravnih i fizičkih osoba, s udjelom od 10,5% odnosno 13,2%, stoji u [priopćenju](#) DZS-a.

Fina je nastavila s objavama **analiza na temelju financijskih izvještaja za 2020.** Tako je u **djelatnosti proizvodnje, prijenosa i distribucije električne energije** u razdoblju od 2016. do 2020. godine najmanje poduzetnika bilo u 2017. godini (690), a najviše u 2020. godini (746). Prema [podacima](#) iz obrađenih godišnjih financijskih izvještaja za statističke i druge potrebe najveći ukupni prihodi u proteklih pet godina ostvareni su 2019. godine (29,6 milijardi kuna), a najmanji 2016. godine (26,2 milijarde kuna), dok su u 2020. godini iznosili 27,3 milijarde kuna, što je 4,5% više u odnosu na 2016. godinu. U promatranom petogodišnjem razdoblju broj poduzetnika u **pravnim djelatnostima** povećao se za 20,6%, a broj zaposlenih za 6,1%. Prema analizi koju je [objavila](#) Fina, ukupni prihodi u 2016. godini iznosili su 1,8 milijardi kuna, a u 2020. godini 1,9 milijardi kuna. Kroz cijelo promatrano razdoblje na razini svih poduzetnika u pravnim djelatnostima ostvarena je neto dobit. Konačno, u djelatnosti **taksi služba** (NKD 49.32), najmanje poduzetnika bilo je u 2016. godini (260), a najviše u 2019. godini (1.343), dok je u 2020. godini bilo 944 poduzetnika. U istom razdoblju, prema [podacima](#) Fine, broj zaposlenih s 886 u 2016. godini povećan je na 1.803 u 2020. godini. Najveći prihodi u proteklih pet godina ostvareni su 2019. godine (305,5 milijuna kuna), što je 120,6% više u odnosu na 2016. godinu, kada su ostvareni najmanji prihodi.

Fina je [objavila](#) i kako je u području **djelatnosti rudarstvo i vađenje**, u 2020. godini poslovalo 222 poduzetnika kod kojih je bilo 3.359 zaposlenih, što je u odnosu na početno promatranu 2016. godinu, 7,8% manje zaposlenih. Ukupni prihodi su ostali gotovo na istoj razini, u 2016. godini iznosili su 3,1 milijardu kuna, a u 2020. godini 3 milijarde kuna. U **djelatnosti emitiranja radijskog programa** u 2020. godini, poslovalo je 151 poduzetnik sa 758 zaposlenih, što je u odnosu na prethodnu godinu smanjenje broja zaposlenih za 3,2%. Prema [analizi](#) Fine, navedena skupina poduzetnika u promatranom je razdoblju ostvarila ukupne prihode u iznosu od 276,4 milijuna kuna te ukupne rashode od 265,5 milijuna kuna. Prema [podacima](#) Fine, u **djelatnosti proizvodnje tekstila** (NKD C13) poslovalo je 334 poduzetnika s 3.521 zaposlenih. Navedena skupina poduzetnika u promatranom je razdoblju ostvarila ukupne prihode u iznosu od 1,6 milijardi kuna te ukupne rashode od 1,5 milijardi kuna. Nadalje, u **djelatnosti trgovine na malo namještajem** (NKD 47.59) u 2020. godini poslovalo je 224 poduzetnika, s 2.894 zaposlenih, [objavila](#) je Fina. Navedena skupina poduzetnika u promatranom je razdoblju ostvarila ukupne prihode u iznosu od 3,2 milijarde kuna te ukupne rashode od gotovo 3 milijarde kuna. Ostvarena je dobit razdoblja od 188,9 milijuna kuna i 18,6 milijuna kuna gubitka razdoblja te je ukupna neto dobit iznosila 170,4 milijuna kuna.

Prema [analizi](#) podataka iz godišnjih financijskih izvještaja poduzetnika s područja **otočnih gradova i općina**, koja je obuhvatila 51 grad/općinu, u 2020. godini poslovalo je 5.087 poduzetnika s 21.290 zaposlenih, što je u odnosu na 2019. godinu smanjenje broja zaposlenih za 8,1%. Ukupni prihodi u 2020. godini iznosili su 9,9 milijardi kuna, od čega se na izvoz odnosila 1 milijarda kuna, a konsolidirani rezultat bio je negativan i iznosio je 369,4 milijuna kuna, dok je u prethodnoj godini iskazna neto dobit u visini od 367,7 milijuna kuna. Prema [objavi](#) Fine, **Urbana aglomeracija Zagreb** obuhvaća 11 gradova i 19 općina s područja tri županije. Na tom je prostoru u 2020. godini sjedište imalo 55.282 poduzetnika s 430.965 zaposlenih (39,8% poduzetnika i 45,5% zaposlenih u RH), što je prosječno 7,8 zaposlenih po poduzetniku. Od navedenog broja, najviše je poduzetnika s područja Zagreba (46.347 ili 83,8%), a najmanji je broj poduzetnika u općini Pokupsko (13 ili 0,02%). Udio poduzetnika koji su registrirani u **gradovima – županijskim središtima**, u broju poduzetnika u RH je 59,4%, u broju zaposlenih 63,7%, u ukupnim

prihodima 71%, u dobiti razdoblja 71,4% i u gubitku razdoblja 68,3%. Prema analizi koju je [objavila](#) Fina, broj poduzetnika, broj zaposlenih, ukupan prihod te neto dobit promatrano po gradovima – sjedištima županija, očekivano je najveći u gradu Zagrebu koji je ujedno i županija. Iza Zagreba, po brojnosti poduzetnika, zaposlenih i ostvarenim ukupnim prihodima, slijede Split i Rijeka. Poduzetnici sa sjedištem u **Požegi** iskazali su pozitivan konsolidirani financijski rezultat u 2020. godini, u iznosu od 158,6 milijuna kuna, što je 77,7% više u odnosu na ostvarenu neto dobit u 2019. godini. U [analizi](#) Fine stoji kako su u odnosu na 2019., poduzetnici Požege ostvarili rast ukupnih prihoda od 8% i rast ukupnih rashoda od 5,8%.

Zbog **neizvršenih osnova za plaćanje**, 28. veljače 2021. godine, u Očevidniku redosljeda osnova za plaćanje evidentirana su 15.354 poslovna subjekta, što je za 135 poslovnih subjekata ili 0,9% više u odnosu na siječanj 2022. godine i 150 poslovnih subjekata ili 1% manje u odnosu na veljaču 2021. godine, [priopćila](#) je Fina. Ukupan iznos neizvršenih osnova za plaćanje poslovnih subjekata, evidentiran u Očevidniku o redosljedu osnova za plaćanje, iznosio je 4,3 milijarde kuna (glavnica), što je za 306,2 milijuna kuna (7,6%) više u odnosu na siječanj 2022. godine, a 694,9 milijuna kuna (13,8%) manje u odnosu na veljaču 2021. godinu.

Prema [objavi](#) Eurostata, **registracije novih poduzeća u EU** porasle u četvrtom tromjesečju 2021. za 1,6% u odnosu na prethodno tromjesečje. S druge strane, proglašeni stečajevi smanjeni su za 0,7%. Osim toga, broj registracija poduzeća bio je 6% veći nego u istom razdoblju 2019., prije krize Covid-19, dok je broj proglašenja stečaja u istom razdoblju smanjen za 23%. Krajem četvrtog tromjesečja 2021. bilo je znatno više registracija poduzeća nego prije COVID-krize u ICT sektoru te prometu. S druge strane, u uslugama smještaja i prehrane registrirano je znatno manje poslovnih subjekata nego 2019. i ranije. Eurostat je [objavio](#) i kako je u 2020. 33% poduzeća u EU povećalo udio zaposlenika pristupom sustavu e-pošte tvrtke na daljinu, a isti postotak (33%) povećao je udio osoblja s **pristupom drugim ICT sustavima na daljinu**. Što se tiče sastanaka koji se održavaju *online*, polovica poduzeća u EU izvijestila je da su povećala broj takvih sastanaka u 2020.

Ostalo

Stanovništvo i kućanstva

Nakon [prvih rezultata Popisa stanovništva, kućanstava i stanova 2021.](#), naknadno su objavljeni i [rezultati prema starosti i spolu](#). 52% stanovništva čine žene, dok su najbrojnija starosna skupina oni u dobi između 45 i 59 (21%), ali tek nešto iznad onih u dobi između 60 i 74 (21%). Nakon njih slijede oni u dobi 30-44 (19%), 15-29 (16%), 0-14 (14%) te oni u dobi iznad 75 (9%). Za usporedbu, u 2011. ta je struktura izgledala ovako: 0-14: 15%, 15-29: 19%, 30-44: 20%, 45-59: 22%, 60-74: 16%, 75+: 8%. Eurostat je [objavio](#) kako je 1. siječnja 2021. **medijalna starost stanovništva** EU iznosila 44,1 godinu, 0,2 godine više nego 2020. Povećala se za 2,5 godine (u prosjeku za 0,25 godina godišnje), u odnosu na 41,6 godina u 2011. Medijalna starost stanovništva kretala se od 38,0 godina na Cipru, 38,5 u Irskoj i 39,6 u Luksemburgu, jedinim državama članicama s medijalnom dobi ispod 40 godina, do 47,6 godina u Italiji, 45,9 u Njemačkoj i 45,8 u Portugalu (44,4 u Hrvatskoj).

1. siječnja 2021. u nekoj od država članica EU živjelo je 23,7 milijuna **državljana zemalja nečlanica**, što predstavlja 5,3% stanovništva EU. Osim toga, u nekoj od država članica EU živjelo je 13,7 milijuna ljudi s **državljanstvom druge države članice EU**, [objavio](#) je Eurostat. U apsolutnom iznosu, najveći broj nedržavljana koji žive u državama članicama EU živi u Njemačkoj (10,6 milijuna ljudi), Španjolskoj (5,4 milijuna), Francuskoj i Italiji (obje 5,2 milijuna). Nedržavljeni u ove četiri države članice zajedno su predstavljali 70,3% ukupnog broja nedržavljana koji žive u svim državama članicama EU. Relativno gledano, država članica EU-a s najvećim udjelom nedržavljana bio je Luksemburg (47% ukupnog stanovništva). Visok udio nedržavljana (10% ili više rezidentnog stanovništva) također je zabilježen na Malti, Cipru, Austriji, Estoniji, Latviji, Irskoj, Njemačkoj, Belgiji i Španjolskoj.

Eurostat je [objavio](#) i kako 8,6% ukupnog stanovništva EU i više od jedne od pet osoba u riziku od siromaštva (21,7%) u 2020. godini nije moglo priuštiti obrok s mesom, ribom ili vegetarijanskim ekvivalentom svaki drugi dan. Nadalje, 3,3% stanovništva EU-a i jedna od deset osoba u riziku od siromaštva (9,7%) nisu mogli priuštiti internetsku vezu. Ovo su dvije od trinaest stavki koje se koriste za određivanje teške materijalne i socijalne deprivacije. Osim toga, **stopa teške materijalne i socijalne deprivacije** među mladima (u dobi od 15 do 29 godina) iznosila je 7%. U usporedbi s 2019., to je poraslo za 2 postotna boda (pb). Stopa teške materijalne i socijalne deprivacije u ukupnom stanovništvu bila je ista (7%), stoji u [objavi](#) Eurostata. Uspoređujući 2020. s 2019., najveći porast stope teške materijalne i socijalne deprivacije mladih zabilježen je u Rumunjskoj, Irskoj i Njemačkoj (sve +3 pb). Istovremeno, najveći pad zabilježen je u Slovačkoj (-2 pb), Finskoj, Grčkoj i Hrvatskoj (po -1 pb). Konačno, udio mladih u EU u dobi između 15 i 29 godina koji **žive u prenapučenim kućanstvima** procijenjen je na gotovo 28%, što je 1,5 postotnih bodova (pb) više nego 2019. [Podaci](#) Eurostata pokazuju da je ta stopa za gotovo 10 pb viša od stope prenapučenosti za stanovništvo u cjelini (18%). Među državama članicama EU, Rumunjska (65%), Bugarska (58%), Latvija (54%), Hrvatska (50%) i Poljska (49%) zabilježile su najveću stopu prenapučenosti osoba u dobi od 15 do 29 godina, dok su Cipar (4%), Malta (6%), Irska (7%) i Belgija (8%) zabilježile najniže stope, ispod 10%.

Konačno, Eurostat je [objavio](#) i kako je u 2021. 54% stanovnika u EU u dobi od 16 do 74 godine imalo barem **osnovne ukupne digitalne vještine**. Udio stanovnika u dobi od 16 do 74 godine koji su imali barem osnovne ukupne digitalne vještine bio je najveći u Nizozemskoj i Finskoj (po 79%), a zatim u Irskoj (70%) (u Hrvatskoj 63%). S druge strane, najmanji je udio zabilježen u Rumunjskoj (28%), a slijede Bugarska (31%) i Poljska (43%).

Obrazovanje, znanost i umjetnost

Prema [podacima](#) DZS-a, u 2021. akademski stupanj postiglo je 737 **doktora znanosti**. Udio žena u tom broju iznosio je 399, odnosno 54,1%. U 2021. najviše doktorskih disertacija bilo je iz područja biomedicine i zdravstva (29,6%), slijedilo je područje društvenih znanosti (19,9%), područje tehničkih znanosti (19,0%), područje prirodnih znanosti (12,5%), područje humanističkih znanosti (10,6%), područje biotehničkih znanosti (5,0%) i interdisciplinarna područja znanosti (2,7%). Najmanje doktorskih disertacija bilo je iz umjetničkog područja (0,7%). DZS je [objavio](#) i kako je Državnom zavodu za intelektualno vlasništvo (DZIV) u 2021. podneseno je 88 **prijava patenata**. Od toga je 77 prijava domaćih prijavitelja, a 11 stranih prijavitelja. U 2021. priznato je 58 patenata u nacionalnom postupku. Prema tehničkom području, najveći udio priznatih patenata u 2021. bio je u području općeg strojarstva (35,8%), slijede područja mjeriteljstva (17,5%) i kemije (17,5%), dok je najmanji udio bio u području elektrotehnike (13,1%).

U publikaciji DZS-a **Kultura i umjetnost u 2020.**, između ostalog, [objavljeno](#) je kako je koronakriza još više utjecala na sve izvedbene umjetnosti u sezoni 2020./2021. Primjerice, u sezoni od 1. rujna 2020. do 31. kolovoza 2021. ukupno su radila 123 kazališta, što je za 23% manje nego u prijašnjoj sezoni. Ukupno je bilo izvedeno 5.350 predstava, što je za 40% manje nego u prijašnjoj sezoni. Zbog zatvaranja svih kulturno-obrazovnih institucija u 2020. najveći broj kinematografa, čak njih 51%, radilo je od sedam do deset mjeseci u 2020. U odnosu na 2019. broj predstava manji je za 48% i bilo je 70% manje posjetitelja. Također, u odnosu na sezonu 2019./2020. bilo je izvedeno 17% manje koncerata, a posjećenost je pala za 67%.

Energetika i okoliš

Prema [pokazateljima](#) **kratkoročne energetske statistike** za siječanj 2022., električna energija raspoloživa za potrošnju iznosila je 1.686 GWh što predstavlja smanjenje u odnosu na prethodni mjesec, ali i povećanje u odnosu na isti mjesec prethodne godine. Ta količina sadržava i gubitke u električnoj mreži. Kod drugih energenata količina raspoloživa za potrošnju sadržava i količine energenata koje mogu završiti na skladištu kod finalnih potrošača ili u maloprodaji. Tako je količina prirodnog plina raspoloživog za potrošnju u siječnju iznosila 376 mil. m³ (povećanje u odnosu na prethodni mjesec, kao i u odnosu na isti mjesec prethodne godine).

S obzirom na situaciju u Ukrajini, Eurostat je tijekom posljednja dva mjeseca objavio niz podataka vezano za energetski sektor u EU. Tako u jednoj od [objava](#) stoji kako se u razdoblju od 2010. do 2020. **energetski trgovinski deficit u EU** smanjio za 47%, dok je u 2021. (na temelju podataka od siječnja do listopada) povećan za 58% u odnosu na iste mjesece prethodne godine. Volatilnost energetske trgovinske bilance uvelike je posljedica fluktuirajućih cijena energije, dok se količine uvoza i izvoza energije mijenjaju znatno manje tijekom vremena, pri čemu je uvoz na znatno višoj razini od izvoza. Uvoz energije neznatno je pao između 2010. i 2019. (-4% vrijednosti, -2% volumena), uglavnom zbog smanjenja uvoza plina. Mnogo je jači pad zabilježen između 2019. i 2020. (-40% vrijednosti, -11% volumena).

Nadalje, prema [podacima](#) koje je objavio Eurostat, EU je 2020. godine uvezla 58% energije koju je potrošila, dok je vlastitom proizvodnjom zadovoljavalo samo 42% svojih potreba. **Energetski miks EU-a u 2020.** sastojao se od 35% nafte i naftnih derivata, 24% prirodnog plina, 17% obnovljivih izvora energije, 13% nuklearne energije i 11% čvrstih fosilnih goriva. **Rusija je vodeći dobavljač za prirodni plin, naftu i ugljen**, koji su glavna energetska roba u energetskom miksu EU. U 2020. uvoz iz tog podrijetla zadovoljio je 24% energetskih potreba EU-a. **Prirodni plin**, glavno gorivo za proizvodnju električne energije i grijanje u EU, bio je gorivo s najvećom izloženošću uvozu iz Rusije. EU je 2020. primila 46% svog uvoza prirodnog plina od ovog dobavljača, zadovoljavajući 41% bruto raspoložive energije dobivene iz prirodnog plina. **Sirova nafta**, neophodna roba za proizvodnju transportnih goriva i petrokemijsku industriju, predstavlja gorivo s drugom najvećom izloženošću uvozu iz Rusije. EU se 2020. godine oslanjala na ovog dobavljača za 26% svog uvoza sirove nafte, čime je podmireno 37% energetskih potreba EU-a. Konačno, **čvrsta fosilna goriva** (kao što je ugljen) imala su najmanju uvoznu ovisnost o Rusiji, koja je osigurala 19% korištenja čvrstih fosilnih goriva u EU. EU je 2020. uvezla 53% kamenog ugljena iz ove zemlje, što je činilo 30% potrošnje kamenog ugljena u EU.

U 2020., **finalna potrošnja nafte i naftnih derivata** u energetske svrhe u EU pala je na 310 Mtoe (-10%) u samo jednoj godini, dosegivši najnižu razinu ikada zabilježenu u 31-godišnjem vremenskom nizu. To pokazuje učinke ograničenja Covida, koja su započela u prvih nekoliko mjeseci 2020. u većini država članica EU. S visokih 408 Mtoe u 2004., potrošnja je dosegla najnižu točku u 2014. na 333 Mtoe i ponovno je počela rasti prije šoka pandemijskih ograničenja, [objavio](#) je Eurostat. Uzimajući u obzir, najveći pad potrošnje zabilježen je u Luksemburgu (-21% u odnosu na 2019.), zatim Malti (-16%) te Grčkoj, Španjolskoj, Švedskoj i Sloveniji (po -15%). Mali porast potrošnje zabilježen je samo u Finskoj i Slovačkoj (oko +0,4%).

Ipak, u trećem tromjesečju 2021. **emisije stakleničkih plinova** u gospodarstvu EU-a iznosile su 881 milijun tona ekvivalenta CO₂ (CO₂-eq) što je nešto ispod razine prije pandemije. Prema [podacima](#) Eurostata, emisije stakleničkih plinova gospodarstva EU-a u trećem tromjesečju 2021. porasle su za 6% u usporedbi s istim tromjesečjem prethodne godine. Ovo povećanje uvelike je posljedica učinka gospodarskog oporavka nakon oštrog pada aktivnosti u istom tromjesečju 2020. zbog krize Covid-19. U trećem tromjesečju prije pandemije 2019. emisije su iznosile 891 milijun tona. Gospodarski sektori odgovorni za većinu emisija stakleničkih plinova bili su proizvodnja (23% ukupne), opskrba električnom energijom (21%) te kućanstva i poljoprivreda (oba 14%). Na temelju podataka o gospodarskoj aktivnosti, u većini država članica EU-a, treće tromjesečje 2021. pokazalo je povećanje emisija stakleničkih plinova u usporedbi s istim tromjesečjem 2020., što odražava oporavak od pandemije.

Tržišni udjeli najvećih proizvođača električne energije i plina u EU u većini zemalja se smanjuju od 2013. godine kada je Eurostat počeo prikupljati te podatke. Prema posljednjim dostupnim [podacima](#), na tržištu električne energije 2020. godine tržišni udio najvećeg proizvođača varirao je među državama članicama EU. Najveći udio zabilježen je na Cipru (100%), gdje je jedna elektroenergetska tvrtka dominirala nacionalnom proizvodnjom električne energije, a slijede Francuska (78%), Hrvatska (76%) i Češka (71%). Na drugom kraju ljestvice, tržišni udio najvećeg proizvođača na tržištu električne energije bio je manji od 20% u tri države članice: Luksemburgu (18%), Poljskoj (17%) i Italiji (16%). Što se tiče uvoza i proizvodnje prirodnog plina, najveći tržišni udio bio je 100% u Estoniji, Malti i Švedskoj, gdje je samo jedan subjekt dominirao nacionalnom proizvodnjom i uvozom. Nasuprot tome, najveća tvrtka za uvoz i proizvodnju prirodnog plina imala je najnižu penetraciju na tržište u Španjolskoj (25%) i Češkoj (26%).

U EU se još uvijek u velikoj mjeri oslanjamo na **fosilna goriva** za našu ukupnu opskrbu energijom, što ilustrira omjer fosilnih goriva u bruto dostupnoj energiji (ukupna potražnja za energijom zemlje ili regije). Prema [podacima](#) Eurostata u 2020. fosilna goriva činila su 70% bruto raspoložive energije u EU, u odnosu na 71% u 2019. Taj se postotak značajno smanjio tijekom posljednjih desetljeća; -13 postotnih bodova (pb) od 1990. godine, prve godine za koju su dostupni podaci. To je uglavnom zbog povećanja obnovljivih izvora energije. Malta (97%) je u 2020. bila je država članica EU s najvećim udjelom fosilnih goriva u bruto dostupnoj energiji, a slijede Nizozemska (90%), Cipar (89%), Irska (87%) i Poljska (86%). Većina ostalih država članica imala je udjel između 60% i 85%. Samo Švedska (31%), Finska (41%), Francuska (48%), Latvija (57%) i Danska (59%) imale su udjele ispod 60% (Hrvatska 69%).

U 2020. godini obnovljivi izvori energije činili su 23% ukupne energije korištene za grijanje i hlađenje u EU, uz konstantan rast s 12% u 2004. i 22% u 2019. Ova razina i rast slični su onom koji je zabilježen za ukupni udio obnovljivih izvora energije, koja je porasla s 10% u 2004. na 22% u 2020. Razvoj u industrijskom sektoru, uslugama i kućanstvima (uključujući elektrifikaciju grijanja korištenjem dizalica topline) pridonio je rastu **obnovljive energije u grijanju i hlađenju**. Među državama članicama ističe se Švedska s dvije trećine (66%) energije koja se koristila za grijanje i hlađenje u 2020. a koja potječe iz obnovljivih izvora (uglavnom biomase i toplinskih pumpi), stoji u [objavi](#) Eurostata.

U 2020. godini količina generiranog **komunalnog otpada** po osobi u EU iznosila je 505 kg, 4 kg po osobi više nego 2019. i 38 kg više nego 1995. Ukupno je EU proizvela 225,7 milijuna tona komunalnog otpada u 2020., što predstavlja povećanje od 1% u odnosu na 2019. (+1,8 milijuna tona) i +14% u odnosu na 1995. (+27,7 milijuna tona), [objavio](#) je Eurostat. Proizvodnja komunalnog otpada značajno se razlikovala među državama članicama EU. U 2020. godini, Danska i Luksemburg bili su najveći proizvođači komunalnog otpada, s 845 kg odnosno 790 kg po stanovniku, a slijede Malta (643 kg) i Njemačka (632 kg). Rumunjska (287 kg), Poljska (346 kg) i Mađarska (364 kg) prednjačile su po registriranju najmanje proizvodnje komunalnog otpada po osobi u 2020. godini.

Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo

Vrijednost otkupa i prodaje poljoprivrednih proizvoda u 2021. iznosila je 9.231,5 milijuna kuna. Od toga je vrijednost prodaje iz vlastite proizvodnje poslovnih subjekata iznosila 57,3%, dok je vrijednost otkupa od obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava iznosila 42,7%. Prema [objavi](#) DZS-a, u usporedbi s 2020., **vrijednost otkupa i prodaje poljoprivrednih proizvoda** porasla je za 17,2%, pri čemu je vrijednost prodaje iz vlastite proizvodnje poslovnih subjekata porasla za 12,8%, dok je vrijednost otkupa od obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava porasla za 23,5%. Među biljnim proizvodima najveći udio u strukturi vrijednosti otkupa i prodaje u 2021. imaju skupine žitarice (47,2%), uljarice (23,3%), vino (10,4%), i povrće (5,4%). U strukturi vrijednosti stočarstva najveći udio čini kravlje mljeko (27,2%), goveda (25,4%), i svinje (23,7%).

Prema [privremenim podacima](#) **brojnog stanja stoke i peradi u 2021.**, u usporedbi s konačnim podacima za 2020., broj goveda povećan je za 1,2%, dok je broj svinja smanjen za 6,8% i ovaca za 4,5%. Broj koza ostao je na istoj razini kao i prethodne godine. Ukupan broj peradi u 2021. manji je za 11,9% u odnosu na 2020. S druge strane, u 2021. u usporedbi s 2020. povećala se **površina zasijana žitaricama**, za 5,8%. Povećane su i površine zasijane pšenicom, za 10,3%. Prema [podacima](#) DZS-a, u strukturi ukupnih površina zasijanih žitaricama u 2021. najviše su zastupljeni pšenica, sa 67,8%, i ječam, s 23,7%. Površina **zasijana uljanom repicom**, koja u ukupno zasijanoj površini u 2021. sudjeluje s 9,2%, manja je za 6 tisuća hektara. Ukupne površine zasijane u jesenskoj sjetvi povećane su za 2,8% u usporedbi s prethodnom godinom.

Prema [podacima](#) DZS-a, proizvodnja lubenica u 2021., u usporedbi s 2020., ostvarila je najveću proizvodnju, i to za 5.803 tone. Povećana je i **proizvodnja ostalog povrća**: krastavaca i kornišona, za 1.506 tona, paprike, za 669 tona, cvjetače i brokule, za 296 tona, luka i češnjaka, za 92 tone, te ostalog voća: mandarinki, za 954 tone. Rajčica je u 2021., u usporedbi s 2020., ostvarila smanjenje proizvodnje, i to za 13.461 tonu. Smanjena je i proizvodnja ostalog povrća: kupusa bijelog i crvenoga, za 4.975 tona,

mrkve, za 3.383 tone, salate, za 2.913 tona, graha, za svježe zrno, za 2.194 tone, dinja, za 879 tona, poriluka, za 818 tona, te ostalog voća: šljiva, za 7.541 tonu, jabuka, za 6.335 tona, bresaka i nektarina, za 1.467 tona, krušaka, za 1.328 tona, lješnjaka, za 1.142 tone, višanja, za 883 tone, i trešanja, za 878 tona.

Eurostat je [objavio](#) kako površine koje se koriste za ekološku poljoprivrednu proizvodnju u EU nastavljaju rasti. Pokrivale su 14,7 milijuna hektara u 2020., u odnosu na 9,5 milijuna hektara u 2012., što je jednako porastu od 56%. U 2020. ukupna ekološka poljoprivredna površina u EU odgovarala je 9,1% ukupne iskorištene poljoprivredne površine (UAA). Između 2012. i 2020. udio **poljoprivrednih površina koje se koriste za ekološku poljoprivredu** povećao se u svim državama članicama EU osim u Poljskoj. U 2020., najveći udjeli ekoloških poljoprivrednih površina u ukupnim UAA-ima bili su u Austriji (25%), Estoniji (22%) i Švedskoj (20%). Nasuprot tome, udio ekološke poljoprivrede bio je ispod 5% u osam država članica EU, s najnižim udjelima u Irskoj i Malti.

Među državama članicama za koje su dostupni podaci, iznajmljivanje jednog hektara obradivog zemljišta i/ili trajnog travnjaka bilo je najskuplje u Italiji (prosječno 837 eura godišnje u 2020.), [objavio](#) je Eurostat. Naime, među regijama EU za koje su dostupni podaci, najviše cijene zakupa za ovu vrstu poljoprivrednog zemljišta u 2020. zabilježene su u talijanskoj regiji Friuli-Venezia Giulia (prosječno 1.714 eura po hektaru), gdje je neznatno više od dva puta više od državnog prosjeka. **Najam poljoprivrednog zemljišta** bio je najjeftiniji u Slovačkoj, s hektarom koji je u prosjeku koštao 57 eura godišnje, iako su najjeftinije regije u EU za iznajmljivanje poljoprivrednog zemljišta bile središnji Norrland i gornji Norrland u Švedskoj (po 34 eura godišnje).

Makroekonomski okvir – statistički pregled

Osnovni makroekonomski pokazatelji	2020	2021	2020		2021			
			Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	
BDP (mil. HRK, tekuće cijene)	378.349	431.454	95.424	93.405	105.694	123.799	108.556	
BDP (% g/g, realno)	-8,1	10,4	-7,4	-0,6	16,5	15,8	9,7	
Potrošnja kućanstava (% g/g, realno)	-5,3	10,1	-3,6	-0,2	18,2	16,0	7,7	
Potrošnja države (% g/g, realno)	4,1	3,0	2,9	-5,8	8,5	-4,5	14,0	
Investicije u fiksni kapital (% g/g, realno)	-6,1	7,6	-3,8	5,0	18,1	7,6	0,8	
Izvoz roba i usluga (% g/g, realno)	-22,7	33,3	-7,2	-1,0	43,0	48,8	31,7	
Uvoz roba i usluga (% g/g, realno)	-12,3	14,7	-5,5	-0,7	32,2	13,9	16,4	
Obujam industrijske proizvodnje (% g/g)	-2,7	6,2	1,0	4,3	13,9	3,3	4,0	
Obujam građevinskih radova (% g/g)	4,4	9,4	5,8	8,6	16,0	7,3	6,0	
Promet od trgovine na malo (% g/g, realno)	-4,0	11,0	-0,1	4,7	17,5	15,2	6,3	
Promet od uslužnih djelatnosti (osim G) (% g/g)	-22,1	35,2	-21,7	-12,4	61,6	44,0	44,3	
Broj zaposlenih (pr)	1.543.870	1.554.398	1.548.870	1.513.351	1.543.682	1.584.615	1.575.944	
Broj registriranih nezaposlenih (pr)	150.824	136.816	156.854	161.106	137.669	123.534	124.954	
Stopa registrirane nezaposlenosti (% pr)	8,9	8,1	9,2	9,6	8,2	7,2	7,3	
Prosječna neto plaća (HRK)	6.763	7.129	6.873	7.052	7.120	7.091	7.251	
Potrošačke cijene (% g/g)	0,2	2,6	-0,3	0,4	2,1	3,0	4,7	
Proizvođačke cijene (% g/g)	-3,3	8,0	-3,4	-0,1	6,7	9,6	16,1	
Izvoz roba (mlrd. EUR)	14.900	19.106	4.206	4.040	4.745	4.615	5.705	
Izvoz roba (EUR, % g/g)	-2,1	28,2	8,3	9,7	47,4	21,7	35,6	
Uvoz roba (mlrd. EUR)	22.918	28.315	5.992	6.311	7.021	7.214	7.768	
Uvoz roba (EUR, % g/g)	-8,3	23,5	-1,2	3,5	37,4	26,2	29,6	
Dolasci turista (% g/g)	-64,2	82,5	-81,8	-46,2	131,7	79,9	227,1	
Noćenja turista (% g/g)	-55,3	72,1	-77,1	-40,9	129,2	66,3	209,7	
Devizni tečaj EUR/HRK (pr)	7,5331	7,5242	7,5545	7,5667	7,5275	7,4910	7,5123	
Tekući račun platne bilance (mil. EUR)	-56,4	1.944,7	-223,3	-1.233,5	-800,6	4.430,3	-451,4	
Tekući račun platne bilance (% BDP-a)	-0,1	3,4	-1,8	-10,0	-5,7	26,8	-3,1	
Devizni prihodi od turizma (% BDP-a)	9,6	15,9	3,7	2,0	8,7	40,3	7,0	
Inozemna izravna ulaganja (obveze, mil. EUR)	1.045	3.776	-6,3	618	1.039	1.521	599	
Međunarodne pričuve (mil. EUR, kr)	18.943	25.022	18.943	21.113	21.540	24.351	25.022	
Inozemni dug (mil. EUR, kr)	40.074	44.610	40.074	43.517	44.246	44.305	44.610	
Inozemni dug (% BDP-a, kr)	79,8	77,8	79,8	86,9	84,3	79,8	77,8	
Prihodi konsolidirane opće države (mil. HRK)	178.457	-	49.703	45.208	48.523	54.849	-	
Rashodi konsolidirane opće države (mil. HRK)	206.308	-	57.991	49.770	53.340	51.646	-	
Neto pozajmljivanje / zaduživanje (mil. HRK)	-27.851	-	-8.288	-4.562	-4.817	3.203	-	
Neto pozajmljivanje / zaduživanje (% BDP-a)	-7,4	-	-8,7	-4,9	-4,6	2,6	-	
Dug opće države (mil. HRK, kr)	330.438	343.609	330.438	340.886	341.322	345.324	343.609	
Javni dug (% BDP-a, kr)	87,3	79,6	87,3	90,1	86,2	82,5	79,6	
Novčana masa (M1) (% g/g, kr)	18,0	18,3	18,0	14,2	14,6	19,4	18,3	
Ukupna likvidna sredstva (M4) (% g/g, kr)	9,3	10,7	9,3	6,9	8,1	11,1	10,7	
Ukupni plasmani (mlrd. HRK, kr)	314.098	323.720	314.098	315.353	323.573	310.121	323.720	
Plasmani stanovništvu (% g/g, kr)	2,3	4,1	2,3	1,6	3,2	4,0	4,1	
Plasmani poduzećima (% g/g, kr)	4,9	-0,1	4,9	-0,6	-1,2	-0,8	-0,1	

Napomene: g/g – postotna promjena u odnosu na isto razdoblje prethodne godine; pr – prosjek razdoblja; kr – kraj razdoblja. Korišteni statistički podaci objavljeni su najkasnije 31. ožujka 2022.

Izvori: DZS, HNB, MFIN, Eurostat; obrada: HUP.